LAURENTII ABSTEMII LIBRI DUO DE QUIBUSDAM LOCIS OBSCURIS [OVIDII IN IBIN, AD GUIDUM...

Lorenzo Astemio

Digitized by Google

364964

Laurentii Abſtemii Libri duo de quibuſdam locis obſcuris.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE DE LYON

BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE LYON 1898

Laurentii Abſtemii Maceratenſis liber prior de nonnullis oui dii in ibin locis male hactenus a commentatoribus interpr̨etatis: & errore ualerii maximi in quadam hiſtoria.

Liber poſterior.

Quod coniux ſine.n. in ſecunda ſyllaba dicendum eſt contra priſcianum:
Quod ſpoletinus non ſpoletanus dicendum ſit cōtra priſcianum.
Quod carthaginienſes non carthaginenſes dicere debeamus: ut fere omnes dicunt.
Quod ſeptimuſdecimus: Octauuſdecimus ſcribi & dici debeat.
Quod cotidie & non quotidie ſcribendum.
Quod Mediolanium non mediolanum ſit dicendum.
Quod iſapis fluuius non ſapis.
Quod in omnibus fere exemplaribus Valerii: Solini & Lactantii error ſit: ubi Aetnam pro Ennam inuenies.

Laurentii Abſtemii ad Guidum Vbaldum magnanimum ac inclitum Heroa: Vrbini ducem dominum ſuum colendũ præfatio in opus de obſcur is erroribus.

q Vom Vrbini Grãmaticam docerem: præeſſemq; Bibliothecę tuę: qua nullam in toto terrarũ orbe pulchriorẽ eſſe omnes uno ore teſtantur: ſcripſi hũc libellũ de obſcuris erroribus: quos a nõnullis linguę latinę auctoribus factos cõperi: quem tibi inſcribere: & mittere decreui: ut tuo patruiq; tui Octauiani acutiſſimo ſapiẽtiſſimoq; iudicio admonitus: uel ab inceptis deſiſterẽ: uel ad ulteriora ꝓcederem. Si.n.tam eruditis principibuſ res thure & pipere digna uiſa fuerit: me ipſum cohibebo: neq; deinceps oleũ & chartam perdere: & inanem hunc laborem ſumere ꝑſeuerabo: Sin has lucubratiũculas noſtras aliquem latinę linguę fructum parituras iudicaueritis: ſcyllęis ut aiunt canibus. opturata aure pręteritis: uentis uela permittam: & longius procedere non recuſabo: tanti.n.facio iudicium & auctoritatem tãtorum principum: ut quæ uos probaueritis: exiſtimem nullius calumniam & reprehẽſionem eſſe paſſura: noui.n.iampridem quanta ſit in utroq; ueſtrum optimarum artiũ cognitio: & quod mentis acumẽ. Merito igitur hoc opuſculũ tibi potiſſimum dedicaui: cui quom ego iure & uoluntate deditiſſimus ſim: mea quoq; deuouere conſtitui. Tu aũt: quom in omni uirtutum genere diuino parenti tuo ex amuſſim reſpondeas: non uereor: quin hoc exiguum munus benigno animo & lęta fronte ſuſcipias. Ille.n.etiam ab infime cõditionis hominibus munuſcula: q̃tumuis uilia ita ſereno accipiebat uultu: totq; illis agebat gratias: ut ſi ueteres illi eum eſſent cõſpicata: deſiiſſent admirari Artaxerxem illum perſarũ

regem:qui oblatam a ruſtico concauis manibus aquam:placide ſumere dignatus eſt. Viri.n.prudentis officium eē putabat:nō tā resdono datas:q̄ dantis aium cōſiderare: qđ tequo q;(q̄ tua ē ſapia)nō dubito eē facturū. Vale ſpes mea unica.

q Vom ſupiori uindemia rari diſcipuli ſcholā frequētarēt:tum ut ſuos in uuis legēdis iuuarent: tum ut int:rmiſſo ſtudendi labore uires excitatione reficerent:non pataui:ſi qd ocii mihi a docendi intermiſſione daretur:patiendum eſſe:id p ſecordiam abire: Nam quo breuior eſt uita mortaliū:eo magis danda eſt opera:quicqd tporiſ eſt nobis īmortalis dei benignitate cōceſſum:aut littearario ocio aut alia laudabili arte conterere: Neq;.n.credendum eſt: nos ppea eſſe natos:ut uino & epulis & ſomno ſaginati copioſam uermibus eſcam relinquamus. Dum ergo memor mortalitatis humanę legerē:& tū forte Valerii maximi libros memorabiliū euoluerē:uenit ad me Bernardinus urſellus urbinas adoleſcens ſūma humanitate:& bono ingenio prẹditus. Poſt mutuam ſalutationem interrogatus:quare quo tempore cęteri fere omnes eius condiſcipuli feriarētur ad me ueniſſet.ita reſpōdit:

Bernardinus.

m Emini ſupiorī āno te interdocendum ſępiuſ ab eorū opinione diſſenſiſſe:q in lingua latina nō poſtremū optinēt locū:teq; eorū errores manifeſtis argumentis oſtendiſſe: Quare pgratum mihi feceris: ſi interrogāti mihi reſponderis: Cur ab aliorum opinione diſceſſeris: Notaui .n.locos:& memorię fixi:ut quom te ocioſum inuenirem:qđ nūc eē autumo:iterū opinionū tuarū ratiōes mihi apires:quę tū mihi ualidę:& uerę uidebantur.

Abſtemius.

a Rduā & piculoſam rē petis inq̄ cariſſime fili.&quę

male te cruciat: & probate ad arã Cereris laodomiam interfe ctam. Phoebus & Diana iidem ſunt: qui ſol & luna. Teſtis ẽ Oratius in carmine ſęculari. Phoebe: ſiluarũq; potens Diana lucidum cęli decus. Rurſus ſol & luna a poetis liber & ceres nuncupantur. Virgilius primo Georgicorum: Vos o clariſſi ma mundi lumina: labentẽ cęlo q̃ ducitus annũ liber & alma ceres. ubi dicit Seruius: q; ſtoici eandem lunam eandem Dia nam uocant eandem Cererem eandem Iunonem eandem Proſerpinam dicunt. ſecundum quos pro ſole & luna liberũ & cererem inuocant. Si igitur ceres facinus ad aram dianę cõ miſſum punire uoluerit. nil mirum. quom eadem dea modo dianę. modo cereris nomine nuncupetur. VRSEllus. Excuſ ſiſti ex animo meo nunc ita omnẽ ambiguitatem. ut ad horũ uerſuum enarrationem nil amplius deſyderẽ. Sed ſi bene me moria teneo: dixiſti in ſequentium quoq; uerſuum expoſitiõe Domitium longe à ueritate diſceſſiſſe. Quare niſi moleſtum tibi eſt. iterum mihi eos enoda. ABSTEmius. Qui ſunt? OVIdius. Vt puer Arpyages referas exempla Thyeſtę inq; tui patris uiſcera cęſus eas. DOMItius. Arpyages filius ab ſumpſit: qđ Thyeſtę prius cõtigerat. Hoc placet magis: q̃ut ĩtelligas: Arpyagem fuiſſe filium Thyeſtæ. quom tantalũ le gamus. ABSTEmius. Cui poſt Domitium erranti non eſt danda uenia quom uir magni ingenii. magnęq; doctrinæ hãc hiſtoriam: quæ ab Herodoto & Iuſtino in primo dilucide co pioſeq; deſcribitur. non uiderit? Exiſtimauit. Calderinus no ſter Arpyagem ꝓpriũ uiri nomẽ fuiſſe. q exẽplo thyeſtę filiũ abſũpſit. quom ille tãtalũ dictus ſit. boccatius uero li. genea logiarũ deorũ thyeſtę tres filios fuiſſe ſcribit Tantalum Pli ſtenem. & terciũ ſecutus quendã Theodontiũ Arpagigen ſi ue ut alii ſcribũt arpyagem. Ego aut. ut calderino nõ aſſẽtior

ſta ne Theodontii quidẽ & Boccatii opinionẽ ſequendã reor
ꝙ hoc Ouidii uerſu decepti Arpagiden: ſiue Arpyagen: (nã
uarie ſcriptum compio, proprium thyeſtę filii nomẽ eſſe crediderunt. VRSEllus. Niſi ſcirem quãta pręceptorem reuerentia proſequi debeamus habeo quo te merito poſſem accuſare. ABSTEMIVS. Nihil reueritus eloquere quid uelis. Qui. n. aliorum errata corrigere audet: non debet ęgre ferre: quom alii eius peccata diſcutiunt. An cenſes me eſſe ita amentem: ut me irreprehẽſibilem rear? VRSEllus. Pauloãte uix adduci poteras: ut Domitii mõſtrares errores. Nunc Boccatium & Theodontium dicis erraſſe. Quare uereor: ne grãmaticorum aduerſum te inſurgentium impetum ualeas ſuſtinere. ABSTEMIVS. Si uerbis mecum contenderint: paruiſacio. Me. n. clypeo protegam ueritatis: qui omnia maledicorũ tela repellere ſolet: Nõ te prius dimittam q̃ me uera locutum fatearis. Arpagus: a quo Arpagides patronymicum trahitur fuit amicus Aſtyagis Medorũ regis. Cui rex iratus: ꝙ Cyrũ ex filia nepotem uiuere cõperiſſet: quẽ illi ut fido & arcanorũ participi necandum tradiderat: proprium filium epulandum apposuit. Hic eſt ergo ille Arpagideſ id eſt Arpagi filiuſ: nam eius nomen hiſtorici nõ tradidere memorię: qui abſumptus a patre exempla Thyeſtæ retulit. Cui ſimiliter Athreus frater libero s epulandos appoſuerat. Non te adeo obtuſi ingenii: eſſe cognoſco: ut ouidiũ de hac aſtyagis ſeuitia: qua in arpagũ præfectũ ſuũ uſus ẽ: locutũ eẽ non pcipias. VRSEllus. Percipio: & gratias tibi ago ꝙ hodie animum meum e quattuor errorũ tenebris eripuiſti: quibus magna mecũ eruditorũ uirorũ ingenia inuoluta fuiſſe coniicio: ſcire ueli cur homines noſtri ſeculi tam facilę labantur: quom antiquiſſimi illi in hu

iuſmodi errores cecidiſſe nõ uideãtur. ABSTEMIVS. Nõ nego ſuperiorum ętatum ignauia atq; inſcitia ita linguam latinam deprauatam: ut hęc noſtra: patrũq; noſtrorum ętas: q̃ latinæ litteræ pene extinctæ reuiuiſcere cœperunt: omnino uitiis: & erroribus carere non poſſit. Si tamen bene inſpicere uoluerimus: ſemp erratum eſſe comperiemus. Deprehendi nũc Valerium Maximum in hiſtoriis: quarum diligentiſſimus fuit indagator: eſſe prolapſum ſcribit. n. libro primo memorabilium: q̧ atheniẽſes ariſtomenis meſſenii ob eximiam callidi tatem ab eis diſſectti cor pillis refertum inuenerit quom eum aliquotiens captum: & aſtutia elapſum cepiſſent. Non enim athenienſes: ſed lacedęmonii: quibus ut pote uicinis prope aſſidua & diuturna cum meſſeniis bella fuerunt: hoc perpetrarunt. Teſtis eſt plynius li. xi. naturalis hiſtoriæ dicens hirto corde gigni quoſdã ꝓdũt neq; alios forciores eẽ iduſtria ſicut Ariſtomenẽ meſſeniũ: q trecẽtos occidit lacedæmõios ipſe cõ uulneratus & captus ſemel ꝑ cauernã latomiarũ euaſit anguſtias uulpiũ aditus ſecutus: iterũ captus: ſopitis cuſtodibus ſomno ad ignem aduolutus lora cum corpore exuſſit tercio capto larcedæmonii pectus diſſecuere cauſa uidẽdi hirſutũq; cor repertum ẽ uides ne igitur: q̧ non Athenienſes: ſed lacedęmonii ariſtomenem diſſecuerũt? VRSELLVS. Cur magis plynio q̃ ualerio in hac hiſtoria credere debeam nõ uideo. ABTSEMIVS. Nõ ſolus Pliniuſ contra ualerium teſtis ẽ: ſed etiam Stephanus auctor gręcus qui de andania meſſeniæ urbe loquens dicit ex hac ariſtomenes fuit inſigniſſimus belator: quem lacedęmonii q̧ ab eo ſepius uicti eſſent: admirantes: quom in meſſeniacis bellis magna difficultate cepiſſent: diſſecuere: ſpeculatiq; ſunt: ſi quid pręter ceteros habe

ret & inuenerāt inteſtina eius alius modi: quam cęterorū ho-
minum eſſe cōſueuerunt & cor hirtum ut herodotus: plutar-
chus: & Rhianus memorię prodiderunt. Memini me legiſſe
apud Plutarchum in uita Romuli: ꝙ meſſenii gloriantur tre
centos lacedęmonios ab Ariſtomene inter emptore. Hic eſt
ille Ariſtomenes: cuius inſignem iuſtitiam & cōtinentiam di-
uus Hieronymus in opere contra Iouinianum his uerbis cō-
mendat. Ariſtomenes meſſenius uir iuſtiſſimus uictis lacedę
moniis: & quodam tempore nocturna ſacra celebrantibus: q̄
uocabantur hiacynthina: rapuit de choris ludētium uirgines
.xii. & tota nocte gradu cōcito fugiēs exceſſit de finibus ſpar
tanorum: Quemq; eas comices eius uellent uiolare: monuit
quantum potuit: ne hoc facerent: & ad extremum quoſdā nō
parentes interferit. Cęteris metu coercitis: Redempte poſtea
a cognatis puelle: quom ariſtomenē cędis reum fieri uiderent
tam diu ad patriam non ſunt reuerſe: q̄diu iudicium aduolu-
te genibus: defenſorem pudicitię ſuæ cernerēt abſolutum: fa
tearis ne iam ariſtomenem a lacedęmoniis non ab athenienſi
bus hæc eē perpeſſum? VRSEllus. Tot teſtibus me urges
ut contra hiſcere non audeam. Sed tamen non dum tibi aſſen
tior a Valerio: qui omnes hiſtorias tum gręcas tū latinas euo
luiſſe uideatur eſſe peccatum. ABSTEmius. Quomodo er
go eum deſcendes. VRSEllus. Dicam librariorum culpa li
brum eſſe corruptum. ABSTEmius. Omnia ne ergo exem
plaria mendoſa erunt? Etiam ne hic meus codex tā uetuſtus:
tam diligenter excriptus? VRSEllus. Ergo Valerii hoc pec
catū eſſe reris? ABSTEmius. Reor. Quam.n. homo eſſet:
cur errare non potuit? VRSEllus. Potuit. & ut credam fa-
cit iſtiuſ codicis tui uetuſtaſ: quę qua uis digna uidetur fide.

interdocendum in multis aliis te a magnis linguę latinę au-
ctoribus diſſentire pcepi. Pergratū igitur mihi feceris: ſi quo
modo iterum aliquid dabitur ocii illarum rerū cognitionem
mihi tradere uolueris. Nunc adueſpaſcit. Quare non ulteri
us huiuſmodi q̄ſtionibus te fatigādum duco. ABSTEMI.
Faciam. ut lubet: quis. n. tam ſtudioſi adoleſcentis petitioni
non obſequeretur? VRSELLVS. Non aliud a te reſponſū
expectabā. Nunc uale: & te ad huiuſmodi diſputationes pa-
ra: ABSTEMIVS. I fęlix: & quom tempus uidebitur. au-
dacter remeato.

Laurentii Abſtemii Maceratenſis de obſcuris erroribus li-
ber poſterior.

Xacto ſupiori libello de obſcuris erroribus: hu-
iuſmodi laborem ītermittere ſtatueram nō quia
eum īutilem fore coniicerem: ſed ut īgenti: quod
de totius orbis ciuitatibus īcohaueram operi ex
peditius inſudarem: in quo & mihi: & cęteris: qui id legere di
gnaretur maiorem & iocunditatem & utilitatem futurā eſſe
cernebam: ſeruato. n. alphabeti ordine cuiuſcūq; ciuitatis nō
mō ſitū: originē: & ędificia mēoratu digna continet: uerū ēt
plurimarū aeris ſalubritatē: uini: olei: frumenti: pomorūq;:
ubertatē: obſidiōes: oppugnationes expugnationes & cętera:
q̄ in earū laudē dici referriq; poſſunt. Nō omitto ēt earū ciueſ
litterarū ſtudiis: aut rei militaris gloria inſignes: aut alia me-
morabili arte preſtantes: latū āt mihi cāpū ad ſcribendū pręe-
buit Fredericus diuinus parēs tuus. q multis urbiū expugna
tionibus: & crebris uictoriis uniuerſā illuſtrauit italiā: quom
igitur maiorē tāti laboris partē peregiſſem: cupiebā opus ab
ſoluere: ne: ſi ante q̄ ultimam īpoſuiſſem manum: morte ſub

tractus eſſem: q̄ cũctorum mortaliũ ceruicibus horis oibus īminet: multorũ ãnorum ſudores depirent: hanc uolũtatem meam Renatus Melioratus: & Robertus Vrſus arimenẽſes nõ ſolũ iuriſcõſulti clariſſimi: uerũ ẽt cęteris liberalium artiũ ſtudiis apprime eruditi: & Pandulfi Malateſtę principis Illuſtris cõſiliatii ſapiẽtiſſimi: nõnulliq; alii amici bonis artibus iſtructi: & ſi uehemẽter probabant: me tamẽ mutare: uel potius differre. Coegerũt. Adeo. n. ſupiorem libellũ ſi placere dixerũt ut me hortarẽtur: q; uellem aliũ eadẽ de re illi addere: & copulare: quod ſine magno illius de ciuitatibus diſpẽdio fieri poſſet. Nihil. n. huic opi. qn placiturũ eẽt: præter exiguitatẽ obſtare dicebãt: obſecutus igitur tantorũ uirorũ cõſilio: hũc aliũ libellũ illi adiũgere: tibiq; dedicare cõſtitui: quẽ ut placido uultu accipe digneris: te ẽt: atq; ẽt rogo. Vale.

n On dũ exacto autũno cęteri diſcipuli p uineas curſitabãt nũc maturas legẽtes uuas: nũc pręla urgeri: & lacuſ fluere ītuẽteſ: & muſto obliti litterarũq; obliti uindemię uoluptati dediti erant: quom ab Vrſello meo pulſatę ſonuere fores: quibus patefactis ingreſſus humanę reuerẽterq; me ſalutauit: q multũ diuq; a me oratus tandẽ aſſedit interrogatuſq; cur ad me ueniſſet: ita reſpõdit. VRSEllus: Et ſi me tacẽte cãm mei aduentus te ſcire ītelligo: ut pote: q memor ſis quid mihi paucis ante diebus policitus ſis: tamen quia boni diſcipuli officiũ eſt: potius pręceptori obtẽmpare: q̄ cur ille aliquid petat: interrogare nõ grauabor q̄re nũc ad te uenerim explicare. Supiori diſputatiõe: quã pximis diebus īter nos habuimus: ita delectatus ſum. ut nullam cõdiſcipulorum meorum uoluptatem: q̄ ex uindemię iocũditate pcipiũt arbitrer cũ hac noſtra poſſe cõferri. Ad ſit illis lętitię Bachus

dator: me uero primũ dulces ante oĩa muſe accipiant. Quanto. n. anima prçſtantior ẽ. q̃ corpus. tãto aĩ noſtri uoluptates corporeaſ antecedũt. Corpuſ aliquo cõcluſum carcere. aut aliquibus implicitũ nodiſ. nõ prius quieſcit. q̃ ſe liberũ ſolutũq; uiderit. Itidem aĩus aliq̃ inuolutus ambiguitate. nulla pfecta afficitur uoluptate. donec ex ſe ipſo nebulas oẽs erroris amouerit. Id ego optime ſum nup expertus. Nam ubi ex animo meo illa quinq; errata amolitus es. onus etiam Atlãtis humeris graue depoſuiſſe. & ex obſcuris noctis tenebris exiſſe uideor. Iuuit etiam me uehementer: q opinionem tuã cũ uiris doctis cõmunicaui. qui nõ ſolum eam probant. uerum etiam te hortantur. & obſecrant. ut aliquid aliud tale edas. quod & tibi laudi. & linguæ latinç non parue erit utilitati.

Abſtemius.

m

Eus in te amor. tuaq; in me obſeruantia me cogunt ut hortatur tuo & hæc. & maiora onera ſuſcipiam. & eo magis. quia ſuperioribus diebus me tibi hoc promiſiſſe ſum memor. Ante q̃. n. aliquid promittamuſ. diu cogitandum eſt. Vbi uero promiſerimus. omnino ſeruare debemus. Non tamen ignoro quantum inuidie & odii ſubire me oporteat. ſi uoluero contra inueteratas iam. & aliorum animis penitus infixas uenire opiniones. Nemo eſt enĩ adeo ad cedendum facilis. qui non egrę ferat extorqueri ſibi. quæ a teneris annis imbiberit. & eo magis: quom opinionem ſuam magnis tueri poſſit auctoribus. Auctoritatem enim clarorum uirorum. & conſenſum multorum pro ratione habendum putant. Quare duo fortaſſe: treſq; & hi amici hos libellos probabunt. Cçteri uero. quorum nomina pro ſingulari eorũ doctrina uolitant docta per ora uirum moleſte patientur. & indignabuntur. q ego putem me uidere. quæ a tot

ocubatiſſimis argis cōſpecta nō ſint: & latinę linguę aliqua ex parte ꝓdeſſe. Tamē quoniā tibi & amicis tuis uideri dicis: ne ab incoepto deſiſtā: & priorē noſtrā diſputationē in libellū redactā ēt ab eruditis ꝓbari: faciā ut hortaris: dabo tamē operā: ne qd dicā: qd nō alicuius ſpectati uiri auctoritate: aut ualida ſit ratiōe fundatū: nō.n. inanis glorię cupiditate: a qua ſp abfui: aut aliis detrahendi ſtudio ſcribimus: quom neminem mihi inimicū eſſe cognoſcā: ſed ut profeſſioni meę aliq̄ in parte proſim: & tuę morē gerā uoluntati: interroga ergo qbus i rebus cum aliis me non ſentire arbitreris: ego autem quo melius potero: opinionē meā: q̄ aliorū ueriorē eſſe monſtrabo.

Qd coniux abſq; n littera ante x ſcribi debeat. Vrſellus.

ſErio ne an ioco dicis: quod coniux abſq; .n. littera in poſteriori nominatiui caſus ſyllaba ſcribēdū ſit? ABSTEmius. Serio profecto. Neq; .n. iocando falſa docere pręceptoris officium ē. VRSEllus. Cur ergo omnes cum n ſcribunt? ABSTEmius. Quia tanti faciūt Priſciani auctoritatē, ut malint cum eo errare. q̄ ſine eo bene ſentire. quō minime faciēdū eſt. laudabilius ē.n. ueritatē, q̄ ullius auctoritatem ſequi. VRSEllus uide pręceptor quid agas. Periculoſum eſt.n. contra fere oīum uenire opinionem. pręſertim quom Priſciani & cęterorū: qui eum ſequūtur ſententia ualidis ſit nixa rationibus: ſcribit.n. libro ſeptimo ꝗ noīa in x deſinentia ſit ſint a uerbis in go terminatis ablata x & addita gis faciant genitiuum. ut grego. grex gregis. Statius i primo achilleidos qualiter idalię uolucres ubi mollia frāgunt nubila. iam longum celoq; domoq; gregate. Remigo remex remigis. Rego rex regis. coniungo coniunx: coniugis. qd in genitiuo differentię cā: n. amittit ne ſi coniungis dicamus

uerbum putetur. Itē in eodem libro dicit. In unx unum commune hic & hęc coniux. huius coniugis libro autē quarto dixerat. In nx & rx cōiungo cōiūx. arceo arx. Videſne ergo Priſcianum cauſam afferre. cur coniunx. n. litteram ante x habeat. quoniam a coniungo deſcendit. ꝙ autem eandem litterā nō retineat ī genitiuo. differētię cauſa factum dicit. ABSTE. Bene & argute contra meam diſputas opinionē. Sed tamē ante omnia oſtendam fuiſſe nonnullos: qui coniux abſq; .n. littera ī poſteriori ſyllaba ſcribendū dixerūt. Deīde eorū opinionē q̄ Priſciani deteriorē eſſe cōuincā. VRSEllus. Arduū ē mihi hoc credere: pręcipue quom oēſ cū. n. ſcribāt. ABSTE. Etiam incredibilia interdū diſputando probari ſolent. VRSEllus. Si hoc mihi probaueris: omnia fieri poſſe putabo. ABSTEmius. Focas grammaticus qui ante Priſcianum floruit dicit in arte ſua: Quidam fęminini generis hac ſyllaba finitum aſſerunt. hic & hęc coniux. ꝙ nominatiuum ſine n littera proferri uolunt quia in genitiuo & aliis caſibus eadē littera non ſeruatur. Priſcianus quoq; ipſe. cuiuſ maxime niteris auctoritate ſcribit aliquos exiſtimaſſe coniux in nominatiuo ſine n littera eſſe ſcribēdū. Dicit enī libro quinto. in ux ſupra ſyllabā maſculina ſunt propria. ut pollux. Volux. & unum cōmune quod habet n interpoſitam in nominatiuo. & eam ī obliquis caſibus amittit. ut hic & hęc coniunx coniugis. Sūt tamen. q nominatiuū quoq; putent ſine. n. ſcribendum. pręterea habeo uetuſtū Ouidii codicem in quo coniux abſq; n ſemper ſcriptum comperies. VRSEllus. Videre iſtum tuū codicē uelī. nō quia tibi fidē non adhibeā: ſed ut aliis poſſim me iſtum uidiſſe teſtari. ABSTEmius. En codex peruetuſtus & ne quid illi ex antiquitate deſit. etiam oblongus. Lege

hos uerſus in primo de triſtibus. Tū uero cōiux humeris abe
ūntis in hęrens miſcuit hęc lachrymis triſtia dicta meis. Ean-
dem ſcripturā in fine ultimi libri eiſdē libri uide. Quanta tibi
dederī noſtris monimēta libellis o mihi me cōiux carior ipſa
uides. VRSEL. Eſt ita ſcriptū ut dicis. ſed q̄uis hic liber ue
tuſtiſſimus ſit: potuit tamē librarius ēt ea ętate peccaſſe. qua
re aliū teſtem uidere cupio. ABSTE. Geratur tibi mos. En
alius Ouidii codex admodū uetuſtus: in quo quindecī meta
morphoſeon uolumina cōtinētur in quo cōiux cū. n. nuſq̄ no
tatū eē cōpies. VRS. Hic liber ꝑfecto adeo uetuſtatē redo
let: ut dignuſ q̄uis fide uideatur. ſed oſtēde uerſuſ: q tuā cōfir
mēt opinionē. ABSTE. In toto codice aliter q̄ ſentio nuſq̄
ſcriptū iuēies. lege tñ hoſ uerſus ex quarto libro. Accede o cō
iux accede miſerrima dixit. & paulo infra Nuda manu feriens
exclamat pectora cōiux. Idē iuenies ī hoc ātiquo Lucāi codi
ce li. iii. Me nō letheę cōiux obliuia ripę imēorē fecere tui. Poſ-
ſē adhuc ī multis aliis uenerādę uetuſtatis codicibus eādē ſcri
pturā oſtēdere ſi his ꝯtētus nō eris. VRS. Oſtēdiſti clare fuiſ
ſe oli aliquos: q cōiux ſine. n. littera ſcribēdū putarēt. Cur āt
illos potius: q̄ hos: q cū. n. ſcribēdū autumāt ſequi debeā: nō
dū ꝓbaſti. ABSTe. Nō tā aliquorū opinio q̄ rō: ut ita ſcri-
bere deberē: me īpulit. VRSel. Miror te ꝓbabiliorē: q̄ Pri
ſcianus hēat: habere rōnē. ABSTe. Nūc diſces. Iugū inſtru
mētum eſſe nō ignoras: quo boues iugātur: hoc eſt iūguntur
unde iugari. i. iūgi dicimus qui Martiali iugo inſtar boū col-
la ſubiiciunt. Teſtis eſt Oratius in carmīe ſęculari dicens.
Diua ꝓducas ſobolē patrūq;: Proſperes decreta ſuper iugan-
dis: Fœminis proliſq; nouę feraci Lege marita.
Fędera quoq; m attrimōii uincula iugalia dicuntur ab inſigni
poetali. iiii. ęneidos. Ne cui me uinclo uellē ſotiare iugali. &
terū ī eodē iunoni ante oēs cui uincla iugalia curę iugariu ſ ēt

uicus Romę fuiſſe dicitur: ſic nũcupatus: q̃a ibi fuerit ara iunõis iuge q̃ putabãt matrimõia iũgere: ut auctor ẽ Feſtus. huius uici meminit Li. li. v. de bello maced. dicẽs. Saxũ igẽſ ſiue ĩbribuſ. ſiue motu terrę lẽiore q̃ ut alioq̃n ſentiretur labefactatũ ĩ uicũ iugariũ ex capitolio ꝓcidit: & multos oppreſſit. Iugare & iũgere idẽ ſigificãt. ci. iiii. tuſ. quęſ. hoc qdẽ ẽ cõe uirtutũ: oẽs ĩter ſe iugatę ſũt. a iugare ꝯpõitur cõiugare: ũde cõiugiũ & cõiugatio & cõiux: ut ego ſẽtio. In quo gręcos imitamur eni gręce iugũ dicitur: & iug ifer: cõiugiũ & cõiugatio. cõis generis ut apud nos cõiux. Ergo coniux rectius a ꝯiugo cõiugas deriuari uidetur abiecta go & addita x q̃ a cõiungo. Q đ aũt Priſcianus dicat. n. in obliqs obiicere: differẽtię cã đbilis ẽ rõ: quom multa alia noïa a uerbis neq; litteratura: neq; ſyllabarũ q̃titate diſſentiãt. ut cõtẽplator nõm & cõtẽplator uerbũ impatiui mõi: amor nõm: & amor uerbũ caligo nõm: & caligo uerbũ: & alia pene ĩfinita. VR. Sel. Effeciſti q̃đ nũq̃ ratus eẽm: ut credam: ꝙ cõiux potius a cõiugo as q̃ a cõiũgo cõiũgis deriuatum ſit: & . n. litterã ĩ extrema nti ſyllaba nõ habeat: qua ſcriptum deinceps uti conſtitui. ABSTEMI. Hoc ſi feceris: alios quoq; mecũ ſenſuros puto.

Q đ ſpoletinus a ſpoletio nõ ſpoletanus a ſpoleto dicatur: quoniam ſpoletium antiqui cũ i ante. u. nõ ſpoletum dixere:

uT uideo oïa deprauata ſũt. Notauerũt. n. nuꝑ q̃dã mẽdũ ĩ oibus Ciceroïs: Plynii: Martialiſq; exẽplaribus. ubi ſpoletinos ꝓ ſpoletãos ſcriptũ eẽ reprehẽdũt: oẽſq; codiceſ emẽdari: & ſpoletãoſ nõ ſpoletioſ ſcribẽdũ eẽ pręcipiũt. ABSTe. Durũ ẽ credere tot ĩſigneſ auctoreſ eẽ corruptos. In oĩbus: n. Martialiſ exẽplaribuſ memĩ me legiſſe. De ſpoletis q̃ ſũt carioſa lagoenis malueris q̃ ſi uia falerna bibaſ. Plyniuſ quoq; ſcribit lib. iii. nãlis hiſtorię. Sentinates: ſarſinateſ: ſpoletini. Itidẽ Cicero de clariſ oratoribuſ. Itaq; ne

hos quidem equites romanos amicos noſtros: qui nuper mortui ſunt. P. Comitium ſpoletinum: quo accuſante defendi. C. Cornelium: & reliqua quom ergo ĩ oibuſ tã illuſtriũ auctorũ libris ſpoletinos ſcriptum repererim: adduci nequeo: ut aliter dicẽdum credã: ſed quid afferunt: cur ſpoletanos potiuſq̃ ſpoletinos dicere debeamus. VRSEllus. Analogiam & Priſciani auctoritatẽ. ABSTEMIVS. Vtrumq; magnum & fide dignum: ſed analogię tamen ratio Priſciani pręſtat auctoritati. Quid ait Priſcianus? VRSEllus. Quod in um neutra cõſonãte antecedẽte in deriuatiuiſ a habent ante nus ut beneuentũ: beneuentanus: toletũ toletanus: ſpoletũ ſpoletanus. Nonne ergo tibi uidetur oẽs: quos adduxiſti: auctores ęſſe corruptoſ niſi forte credere uelimus tã ĩſignes erraſſe ſcriptores? ABSTEMIus. Ego non ita rationis ſũ egens: ut in tot præclaris: & tam cõſentiẽtibus auctoribus mendũ eẽ putẽ. Neq; rurſus adeo ſum amens: ut magis Priſciano q̃ Ciceroni: Plynio & Martiali herẽdũ putẽ. VRSEllus. Quom oĩa noĩa ĩ um terminata conſonãte ãtecedẽte in anus formẽt ſuã deriuatiua: ut exẽplis oſtẽdi cur ſpoletum. ut ratio analogię requirit. ſpoletanus facere nõ debet ABSTEmius. faceret qdẽ ſpoletanus: ſi ſpoletũ diceretur. neq; Cicero: Plynius Martialis: & cęteri ſcriptores ab hac regula diſſenſiſſent. VRSEllus. Si ſpoletũ nõ dicitur: quõ dicẽdũ ſit: uehemẽter ſcire deſidero. ABSTE. Spoletiũ cũ. i. littera ĩter. t. & . ũ: qd̃ ĩ tribus gręcis Btolemęi exemplaribus: qui in hac illuſtriſſimi ducis noſtri bibliotheca ſeruãtur: ſcriptum comperio ſemper . n. nõ ĩ illis ĩuenies. VRSEllus. Si de gręcis urbium nominibus aliqua oriretur ambiguitas: gręcis crederem: nunc quom de latinę ciuitatiſ ſcriptura dubitatur: cur

im be tilli

imbecillitatis noſtrę uires excedat: Putas ne me adeo tenaci eſ ſe memoria: ut quęcũq; ſupiori anno uos docui: tã breui tpis ſpatio ualeam recordari? Vereor ẽt: ne hoc emanet in uulgus: ut audeã pręclara latinorũ ingenia repręhẽdere: & oẽs me tãq̃ eruditorũ hoĩum hoſtẽ unguibus: dentibuſq; diſcerpãt. Nec ĩmerito. Improbe. n. facit: q alieno libello ingenioſus eſt: ut Martialis ait. Vt. n. nẽo adeo bonus eſt: cuius uita nõ poſſit aliq̃ ex parte repręhẽdi: ita nemo adeo doctus eſt: q nõ aliq̃do labatur. Danda eſt igitur doctis uiris uenia: ſi quid erroris ha bent. & nõ tã eoru m uitia reprehendẽda. q̃ uirtutes imitandæ ſunt. Ego aũt: ſi qua in pte. dũ uobis poetas ĩterpretarer. alio rum opiniones ſecutus nõ ſum: nõ eo feci. quo exillorũ reprę henſiõe laudẽ mihi cõpararẽ. ſed ne in eos caderetis errores in quos alios cecidiſſe uidebam. VRSEllus.

t Vm ille nõ inhumanus ſum inq̃t. aut eruditorũ ho minũ inimicus ut aliorũ errata audire delectet: uel lem oẽs. q cogitatiões ſuas litterarũ mandauere me morię: ita eẽ locutos. ut ĩ eorũ ſcriptis nullus error ineſſet. ut ego cęteriq;. q eos legimuſ. uelut ex puriſſimo fonte eorũ do cumẽta pure & ſincere haurire poſſemus. Sed quoniam nihil eſt in rebus humanis omni ex parte pfectum. Cuperẽ quoad fieri poſſet. limum & ſordes euitare. Nec eo cõfugere uelis q q̃ ſupiori ãno nos docuiſti: tibi in memoriã redire nõ poſſint: leui. n. admonitu eorũ reminiſci ſolemus: quę oli in memoria habuimus. Si igitur tantũ loca tetigero: nõ dubito qn ſtatĩ fa cileq; oĩa ueluti ante oculos ſcripta recorderis: Pręterea nihil ẽ q ob hoc hoĩum in te odiũ maliuolẽtiãq; uerearis: Qui liuore aut maliuolentia: aut arrogantia aliqua aliorum ſcripta mor dent: & lacerant: cunctis mortalibus odio eſſe non inficior: q̃ uero ſcribũt. nõ ſtudio aliis detrahẽdi. ſed ut aberrãtes in uiã

reducant: & pręcipitia ac uoragines uiatoribus mõſtrẽt: nõ ui
deo cur repręhẽſiõe ulla digni eẽ uideantur: Videmus Priſcia
nũ grãmaticũ inſignem: antiq̃tis multis ueterum opiniõibus
q̃ſi nouã cudiſſe grãmaticã. Seruius honoratus Donatum &
multos alios Virgilii interpretes lapſos eẽ cõuincit: Laurẽtius
Valla: q te adoleſcẽte obiit: nõ mõ hoĩes ſui ſęculi: uerũ ẽt pri
ſcos: q doctiſſimi exiſtimati ſunt: oſtẽdit erraſſe ut illorũ ca-
ueremus errata. Hi tamẽ oẽs nõ mõ exploſi nõ ſunt: ſed ma-
gno in pretio apud eruditos uiros habẽtur. Diuus Auguſti-
nus: quom librum retractationũ ſcriberet: ſe ipſum emenda
re: & ſingulorũ librorũ ſuorum errata cõfiteri nõ erubuit. Tã
ti uir ille ueritatẽ fecit: ut pro ea ẽt ꝓpria ĩpugnare chriſtiani
hoĩs officium eſſe putauerint. Abſtemius.

t Vm ego expugnaſti inquã me fili. Cogis enĩ: ut eo
rũ imiter exẽpla: quorũ doctrinã aſſecutuſ nõ ſum:
Gerã tibi morẽ ſi igitur me admonueris: q̃bus in lo
cis ab aliorum opinione diſſenſerim: non grauabor: quę olim
dixi: nunc iterum explicare. Vrſellus.

p Rimũ inq̃t ille enoda: ſi placet: Nõnullos Ouidii ĩ
ibĩ uerſiculos. q̃d opuſculũ quom recens nobis ĩter
pretatus ſis: nũc memorię occurrit. Aĩaduerti. n. te
alicubi a dõitii enarratiõe lõge digredi: quẽ uirũ & ſi plurimũ
cõmẽdas: ĩ horũ tñ locorũ ĩterpretatõe nõ ſeq̃ris. ABSTE.

f Aciam inquã: ut te uelle intelligo cariſſime fili. Tum
ut tuę morẽ gerã uoluntati: tũ q̃a hoc manibus do
mitii gratum eẽ cõfido. Ingenuę. n. faſſus ẽ: ſe oĩa ĩ
uenire nõ potuiſſe: q̃ ad huius libelli expoſitionem ꝑtinebãt:
Hortatuſq; eſt cęteros: ut: ſi qua alia inuenirent ueriora: in cõ
munẽ cõferrẽt utilitatẽ. Recita igitur Ouidii uerſus cũ cõmẽ
tatiõe Domitii. Ego aũt uiciſim: quid ſentiam explicabo. ut

utriuſq; interpretatiōe collata: utra uerior ſit: ualeas iudicare.

Ouidii uerſus.

Vt quos durū poenus merſit putealibus ūdis: Et iacto canas puluere fecit aquas. Domitius.

Annibal: ut apud unum Valerium maximū cōperio: pontē ex captiuorū cadaueribus i Gelo fluuio conſtruxit ubi traiecit exercitū. De hac crudelitate hic loqtur ouidius. ABSTE. Nunc ꝓpterea Valerium in manus ſumpſerā: Vt hanc Annibalis crudelitatē legerē de qua ēt apud liuium libro tertio de ſecundo bello punico repio factā eē mentionē. Sic. n. ait: Hunc exercitū natura īmitem: moribuſq; ferum inſuper dux ipſe efferauit. Pontibus ac molibus ex humanorū corporū ſtrue faciendis: appianus quoq; in libro: qui libycus inſcribitur: huius crudelitatis mentionem facit dicens: hoc ſolum dixerim quatringentas nobis fuiſſe urbes: quarū captiuos partim foſſis obruerit: parti fluminibus immerſerit: p quorū corpora tāq̄ p pontes ductaret exercitū: ſed de ac Annibalis ſæuitia hic nō ſentit Ouidius: Sed de ea. qua in acherranorum uſus eſt ſenatū. quē ut ē apud eundē ualeriū de perfidia. extra moenia fide punica euocatū in altiſſimos puteos abiecit. Cui aſſentitur appianus dicens. Acherranorū pręterea ſenatū p inducias fidētē puteiſ īmerſere. ora ſaxis obſtruenteſ. Si. n. de ſupiori crudelitate intelligere uoluiſſet. fluuialibus. nō putealibus ſyllabarū quātitate non repugnāte dixiſſet. VRSEllus. Hęc opinio tua ita mihi uera uidetur. ut ne ipſū q̄dē dōitiū. Si uiueret cōtradicturū exiſtimē. ABSTE. Gaudeo hanc interpretationē tibi ꝓbari meam. perge ad reliqua. OVIDIVS. Incluſuſq; necē cauea patiaris. ut ille nō ꝑfecture cōditor hiſtorię. DOMI. Choerilus rerū Alexandri maluſ ſcriptor inedia mori coactus a rege. ut aiūt. ABSTE. Non eo inficiaſ choerilū peſſimorū carminū poetam fuiſſe.

quod curtius in geſtis Alexandri: & Oratius i poetica tradiderunt. Sed abnuo eũ fuiſſe: de quo hic dicit Ouidius Acron. n. ſcriptũ reliqt: choerilũ poetã fuiſſe: q Alexandrũ magnũ ſecutus eius bella deſcripſit: cui regẽ dixiſſe ferunt: malle ſe Homeri Therſitem eẽ: q̃ huius Achillem: Pręterea aiunt eũ cũ rege eẽ depactũ: ut ꝓ ſingulis bonis uerſibuſ aureo numiſmate donaretur. ꝓ malis uero colapho cęderetur. Cuius tot mali repti ſũt uerſus: ut colaphis eiectus ſit. Potui Dõitii noſtri choerilus ad hũc locum fortaſſe facere: ſi aliquẽ more ſuo auctorẽ adduceret. quo illũ inedia i cauea ꝓbaret extinctũ: Sed quom ad hoc ꝓbandũ neminem citet: aut teſtẽ non habet: aut adeo inopẽ: Vt illũ ꝓducere nõ audeat. Acron nõ inedia: ſed colaphis choerilum dicit interemptum. Caueę uero nullam facit mentionem. Vrſellus.

q Vem ergo hũc eſſe arbitraris in cauea necatum. qui hiſtoriam cõdidit ſibi minime ꝓfecturã? ABSTEmius. De calliſthene olynthio Naſonẽ intelligere autumo: de cuius exitu Iuſtinus lib. xv. hęc dicit. quom Alexander magnus Calliſthenem phũm pp ſalutatiõis perſicę interpellatum morem inſidiarũ: quę ſibi paratę fuerant: cõſciũ fuiſſe. iratus finxiſſet. eumq; trũcatis oĩbus membris: abſciſſiſq; auribus ac naſo. labiiſq; deforme ac miſerãdum cadauer reddidiſſet. inſup in cauea cũ cane clauſum ad metũ ceterorũ circũferret: Lyſimacus audire Calliſthenẽ: & præcepta ab eo uirtutis accipe ſolitus miſertus tanti uiri nõ culpę. ſed libertatis pœnas pendentis: uenenũ ei in remedia calamitatũ dedit. quod adeo ęgre Alexander tulit. ut eũ ferociſſimo leoni obici iuberet. VRSEllus. Dilucide oſtendiſti Iuſtini auctoritate calliſthenẽ phũm in cauea interẽptũ. Sed niſi oſtẽderis hiſtoriã Alexãdri ab eo ſcriptã. nõ tibi magis q̃ Domitio aſſẽtior

ABSTEmius. Paruã:ut uideo præceptori fidẽ adhibes:cui abſq; teſte credendũ nõ putas. Gerã tibi morẽ. & eiuſdẽ Iuſtini teſtimonio utar:q libro. xii. inqt. Multũ ei ꝓfuere calliſthenis phi preces:cõdiſcipulatu apud Ariſtotelẽ familiaris illi q erat:& tũc ab ipſo rege ad ꝓdenda mẽoriæ acta eius accitus. VRSEllus. Iuſtini uerba calliſthenẽ ab Alexãdro accitũ ad prodenda eius geſta memorię:non tamẽ ullã ab eo hiſtoriam ſcriptam eẽ teſtanturr Quomõ. n. hic Alexãdri res geſtas ſcribere potuit:qui adhuc uiuebat:multaq; poſt calliſthenis mortẽ geſſit? ABSTEmius. Et ſi nõ oĩa. ea tamẽ. quę ante exitũ uitę ſuæ rex pręclare geſſerat: a Calliſthene ſcripta fuiſſe non ambigo. VRSEllus. Quis facit mentionem eius hiſtorię? ABSTEmius. Multi e qbus Cicero libro ſecundo de Oratore ſic dicit. Deniq; etiã a philoſophia ꝓfectus princeps Xenophon ſocraticus ille:Poſt ab ariſtotele Calliſthenes comes alexãdri ſcripſit hiſtoriam. Et hic quidem rhetorico pene more. ille aũt ſupior leuiore quodam ſono eſt uſus &quia illũ impetũ oratoris non habet. uehemens fortaſſe eminus. ſed aliq̃to tamẽ eſt. ut mihi quidẽ uidetur. dulcior. hæc de calliſthene retuli. quę ad horũ uerſuũ enarrationẽ mihi facere uidebãtur. Si plura ſcire cupis. Curtiũ euolue Valeriũ maximũ Marcellinũ Senecã. & Plutarchũ. e qbus plutarchus in uita ſyllę ſcribit eũ nõ ueneno. ſed morbo pediculari. quẽ gręci phthiriaſin dicũt:ĩ carcere extinctũ. Sũt alię quoq; de eius morte opiniones. quę ad rẽ nõ faciũt. Vt coniicio. non dũ tibi ſatiſfactũ putas. VRSEllus. Quare? ABSTEmius. Quia te triſtẽ uideo. VRSEllus. Nõ ẽ hęc cauſa męſtitię. ſed miſertus ſum alexãdri regis clariſſimi:quẽ ira eo pręcipitẽ egit. ut cõdiſcipulũ ſuũ:ariſtotelis præceptoris ſui ꝓpinquũ:geſtorũ ſuorum ſcriptorẽ eloquẽtiſſimũ. inoxiũ tã crudeliter occiderit. Vnde

cotidie ſcriptorũ morſibus laceratur. ABTEmius. Quãto magis calliſthenis miſereri deberes uiri phi: optimis moribuſ ac artibus prȩditi: quẽ iuuenem adhuc Alexãder nõ tantũ occidit: ſed etiã indicta cauſa torſit. Nõ ẽ inficiãdum: qn cȩſus inter pocula clytus: in cauea calliſthenes extinctus: ferociſſimo leoni lyſimachus obiectus tot clariſſimas Alexãdri uictorias obſcurauerint. Sed recte monẽtibus ſemp parendũ ẽ. Ariſtoteles. n. calliſthenẽ ad regem mittens ſȩpe monuit: ut q̃ rariſſime & iocũde loq̃retur cũ hoĩe: q uitȩ & necis ptãtem i aciȩ linguȩ portaret. At ille cõſilii prȩceptoris oblitus dum Alexãdri ſupbiam ſeſe hoĩem obliuiſcẽtis in cautius liberiuſq; reprehẽdit: in irã regis incurrit. Vnde ẽ tot mala ppeſſus. VRSEL. Memoria teneo: dum hos uerſus nobis exponeres: te dixiſſe quẽdam Teleſphorũ rhodium in cauea: eadem ſuplicia ptuliſſe. cuius hiſtoria adhũc fortaſſe locũ facere poſſet. ABSTE. Lyſimachus: q priuatus in calliſthenẽ tam pius fuit: ubi extincto Alexãdro regnum inuaſit: eadẽ in Teleſphorũ familiarem ſuum uſus eſt crudelitate. quem quom illi naſum aureſq; amputaſſet: uelut aliquod ferox animal i cauea clauſum portauit: ut teſtis ẽ Seneca. ſed quoniã nõ memini me legiſſe hũc illaſ hiſtoriaſ ſcriptitaſſe: an ad huius loci faciat explanationẽ ſubdubito. VRSEllus. Credamus ergo Ouidium de calliſthene locutũ. cui hiſtoria Alexandri a ſe ſcripta nihil pfuit. quo minus in cauea cum cane clauſus turpiſſime extingueretur. ABSTEmius. Quoniam calliſthenis hiſtoriam bene huic loco conuenire. tibi uidetur: Cætera percurre.

Ouidius.

n Ataq; ut ȩacide: iaculis moriaris a dactis. N licet
hoc cereri diſſimulare ſacrum. Domitius.

Heraclia hieronis filia cum genere Achillis coniuncta ue-

teri affinitate:īfęlicitatem ſtirpis achilleę licuit. Nam quãuis ad ſacrarium cereris confugiſſet:ut labente re ſyracuſana eēt tuta:tamen cum duabus puel lis:quas habebat filias eodem populi tumultu:quo Hieron pierat:telis confixa cecidit:partem hiſtorię accipe ex liuio. ABSTEmius. Heraclię hiſtoria a Domitio recitata nihil adhunc locum mihi facere uidetur. Ouidius enim ſcribit. Nataq; ut Aeacide iaculis moriaris adactis. At heraclia filia fuit hieronis regis ſyracuſanorum: qui nulla ex parte Aeacidarum pertingebat domum. Sed dicet defenſor Domitii. Heris e ſtirpe Pyrrhi uirum habuit Gelonem. Heraclię fratrē. eſto. ob hoc heraclia nō dicetur ex Aeridarum genere procreata. Pręterea Liuius:quem calderinus ſe auctorem habere ait nuſq̃ dicit:heracliam ad cereris ſacrariū confugiſſe:tantum inquit eam cum duabus filiabus uirginibus in ſacrarium ad penates confugiſſe. Cętera Domitius ipſe ſuo finxit ingenio. Si enim ab alio accepiſſet: non tacuiſſet auctorem. VRSellus. Quom Domitiū lego. probo opinionē eius. Quom uero te audio. ꝑperã hos uerſus ab eo expoſitos eē diiudico. ABSTEmius. Nō mirū. Nã dum pudet hūc locū inexpoſitum relinq̄re:multa fingit. & ita falſos uera miſcet:ut q nō optime hiſtorias calleat. facile capiatur. VRSEL. Ediſſere ergo q̄ opinaris eē hãc Aeacide natã:iaculis adactis occiſã. Cuius mortē cereri diſſimulare nō licet. ABSTE. Oſtendã. ut ſpero. luce clarius Ouidium loqui de laodomia Alexandri filii Pyrrhi epirrotarum regis filia. Vt enim libro. xxviii. Iuſtinus tradit:quom ex Alexandri regis prole ſola Neris uirgo cum laodomia ſupereſſet. Neris nupſit Geloni Hieronis Siciliæ tyranni filio. Laodomia autem. quom ad aram Dianæ confugiſſet. ab Aetolis hoſti-

bus:qui carens defenſore regnum inuaſerant:interfecta ẽ: qđ facinus dii ĩmortales aſſiduis cladibus:& prope interitu toti us gentis uindicauerunt. Nã ſterilitatem famẽq; paſſi:& inte ſtina diſcordia & externis bellis uexati:ad poſtremũ pene oẽs cõſumpti ſunt: Milo quoq; laodomię ꝑcuſſor ĩ furorẽ uerſus nũc ferro:nũc ſaxo ĩ ſũma dentibus laceratis artubus duode cima die interiit:laodomia ergo illa eſt nata ęacide:hoc eſt ale xãdro pyrrhi filio:q unus ex Aeacidis fuit ſi quidẽ oẽs:qui ab Aeaco iouis & Aeginæ filio proceſſerunt: Aeacidæ dicti ſunt teſtatur id cicero libro officiorũ:ubi ponit reſponſum Pyrrhi epirotarũ regiſ reditum romanis captiuoſ redimere uolẽtibuſ Nõ mi aurũ poſco:nec mi pręciũ dederitis. Nec cauponãtes bellũ:ſed belligerãtes ferro:nõ auro uitã cernamus utriq; pręclara inquit ſnĩa & æacidarũ genere digna. VRSEllus. Fateor laodomiam æacide natã:ſed uerbis Iuſtini nõ ĩ tẽplo cęreris.ſed ad arã dianæ ꝓbas interfectã. Ouidius uero ĩnuere uideatur tantũ ſcelus in ęde cereris ꝑpetratum. ABSTEmius:

Immo Ouidius dicit hoc ſcelus nõ tã ad arã cereris cõmiſſũ q̃ ab ea diſſimulari nõ poſſe.quom tã atroci ſupplicio Aetholos:& maxĩe milonẽ laodomię interfectorẽ proſecuta ſit:Nã quom dea frugũ ſit frumẽta denegãdo:horrida illos fame cõſumpſit. Milonẽ uero in furorẽ egit.qđ propriũ cereris uidetur officiũ. Vnde q emotę mẽtis ſũt.ceriti nũcupari ſolẽt [illegible]ſi cereris ira & indignatõe uexati. Plautus ĩ amphitryõe. Tu cer te laruatus es:aut ceritus. VRSEllus. Ita tua mihi ſatiſfacit interpretatio: ut ſi ad aram Cereris laodomiam probares occiſam:nihil ulterius deſiderarẽ. ABSTEmius. Quid ſi ꝓbauero ad arã cereris laodomiã iaculis ĩterfectã? VRSEl. Tũc optime hunc locum a te ĩterprętatũ eẽ cõfitebor. ABS. Volo ex animo tuo hunc amouere ſcrupulum:qui ut uideo

grçcos potius q̃ latinos ſequendos arbitraris. ABSTEmius. Vtinam ſuperiorum ętatum in ſcitia latini codices corrupti nõ eſſent. Videreſ profecto ubiq; ſcriptum eſſe ſpoletium. Ad grçcos confugimus: quia diligentius quã nos rectam ſcribendi normam conſeruarunt. Nec dubito quin in uetuſtis emendatiſq; codicibus ſpoletium repiatur eſſe notatum. Inueni nuper in hiſtoria longobardorum uetuſtiſſimis exarata litteris quã Paulus Diaconus edidit: fere ſemper ſcriptum eſſe ſpoletium: quod ita ubiq; ſemp ſcribendum eſſe non dubito. Hoc magis placet: quod ſpoletino eius deriuatiuo conuenire uidetur: quã ut credam tot inſignes auctores eſſe deprauatos.

VRSEI. Ergo priſcianum damnare audes in ſcitię. ABS. Vtrum tolerabilius dicere: Priſcianum erraſſe: an Ciceronẽ: Plynium: & Matialem? prçſertim quom in grçcis auctoribus In latinis uero uetuſtis codicibus ſpoletium quadriſyllabam dictionem reperiamus. Vt. n. Arretium arretinus. ſic ſecundum anologiam ſpoletium format ſpoletinus. Sed quid dices ſi regulam a Priſciano datam non ſemp a ſcriptoribus ſeruatam eſſe monſtrauero? VRSEI. Facies ut credam quod incredibile eſſe exiſtimabam. ABSTE. Tarentum: Surrentum: Buxentum Grumentum ciuitates italię nõne in nominatiuo caſu in um deſinunt conſonante antecedente? VRSEI. Deſinunt. ABSTE. Ab his tamen tarentinus ſurrentinus: buxentinus: grumẽtinus deriuantur: quę. i. ante nus productam haent: non. a. ut nomentanus beneuentanus. VRSEI. Exemplis oſtende. AbSTE. Geratur tibi mos. Martialis in xeniis fila tarentini grauiter redolentia porri: ediſti quotiens oſcula clauſa dato. Idem accipe non uili calices de puluere factos: ſed ſurrentinus lęue toreuma rotæ. Ply

nius libro. iii: naturalis hiſtorię. Lucanorum aũt hinc Atinates buxentini: eburini grumẽtini: potentini: Si igitur celeberrimi linguę latinę ſcriptores in ſupradictis hęc Priſciani documẽta nõ ſeruarũt: quid mirum: ſi ſpoletinus. i. longam nõ. ac ante nus habeat: etiam ſi ſpoletum diceretur. VRSEI. Cogis me tum ratione: tum doctiſſimorũ uirorum exemplis: ut ſpoletinus dici poſſe diiudicem. AbSTE. Si te tam pertinacem aduerſarium in ſententiam traxi meam non dubito quin alios quoq; huius opinionis meę ſectatores habiturus ſim.

Quod Carthaginienſes cum i littera inter primum n & e ſcribendũ ſit: ſecundũ Priſcianũ & uſum ueterũ. Vrſellus:

ſAtis: ut mihi uidetur: dilucide oſtendiſti q̃d coniux abſq; n littera in poſteriori ſyllaba ſcribendũ: & ſpoletinus & nõ ſpoletanus dicendũ ſit. ſed durũ admodũ erit inueteratam cõſuetudinem infringere & Priſciani circa hęc auctoritatẽ abolere. Nẽo ẽ. n. ut pauloante dicebas: tãtractabilis ĩgenii. qui uelit arreptã a teneris unguiculis opinionẽ deponere. & nõ potius cũ Priſciano ẽt errante: q̃ tecũ bene ſentiente cõuenire. AbS. Eſt ut dicis. ſed renturne hũc grãmaticum ita probatũ: ut in oĩbus eius pręcepta ſequẽda opinẽtur. VRS. Rentur inter grãmaticos. n. apud hũc eẽ principatũ oẽs uno ore cõfirmant. AbSTE. Cur ergo audent cõtra eius documẽta uenire? Cur me dignũ reprehẽſiõe cenſes: ſi aliq̃ ꝓbabili rõne motus interdũ eius pręcepta nõ ſeruo: quom multi abſq; cã aliq̃ non modo contra eius artem: uerũ etiam ueterũ conſuetudinem uenire non dubitent. VRS. Quibus in locis ab eo diſſentiant: neſcio niſi fortaſſe qui nõ modo nõ latinę ſed ne grammatice quidem loquantur. AbSTE. Immo hac noſtra ętate: qua latinę litterę admodum expoſite ſunt: docti pariter & indocti carthaginenſes dicũt: & ſcribunt. quom Priſciãus carthaginiẽſeſ ſex ſyllabarũ dictionẽ cũ i iter n & e ſcri

bere pręcipiat. VR S Rē mihi hactēus inauditā loq̃ris. Vbi hoc tradit? recita obſecro eius uerba. AbS. Libro.iiii. hęc dicit ſi uero tercię ſint declinatōis abiiciūt extremā .ſ. gēitiui & aſſumūt enſis: ut piſtor piſtoris piſtoriēſis. Carthago carthaginis carthaginiēſis. ſi ultiā .ſ. gēitiui carthaginis remota addideris enſis: nōne erit carthaginēſis ex vi ſyllabis dictio? VRB. Erit ut opinor. In libris tamē ĩpreſſis carthaginēſis dictionē pēta ſyllabā fere ſemꝑ iuenies. AbS. At meus Priſciāi codex uetuſtuſ: & eo tꝑe excriptuſ: quo nōdū latina lingua oĩno deprauata erat carthaginiēſis ſex ſyllabarū dictionē habēt: ut regula priſciano data iubet: qđ ĩ multis aliis priſciani exēplaribus me legiſſe ſum mēor. VRS. Cur ĩ aliis auctoribus nō ita ſcriptū cōpio? cur nēo hāc regulā ſecutus ē? ABS. Antiquos ita ſolitos fuiſſe ſcribere teſtis ē codex meus Valerii ꝑuetuſtus: quē ferabos e Gallia trāſalpia ĩ italiā detulit: & Oroſius q penes me ē: pari uetuſtate: apđ quos ſꝑ carthaginiēſes ſcriptū eē cōpies. & ita ſcriptū aīaduerti ancone in libro cōfeſſionū diui auguſtini uetuſtiſſimo: q ĩ bibliotheca bti Dñici ſeruatur. ne me mētitū cēſeas: en Valeriū & Oroſiū tibi: libros adeo uetuſtos: ut ꝓpria auctorū ſuorū manu ſcripti eē uideātur. Lege. VRS. Vbi ut dicis ſcriptū ē: & miror uehementer: ꝙ nūq̄ amplius ab aliquo hoc aīaduerſū audiueri. ABS. Librū illū cōfeſſionū auguſtini legere poteris: ſi q̄do anconē te contuleris. VRS. Lectū a me puta. Magnā .n. tibi adhibeo fidē: pręſerti quom nō ſolū priſciāi tui regula & ſcriptura: uerū ēt Valerii & Horoſii exēplaribus tā uetuſtis hoc mihi abūde ꝓbaueris. ABS. Nō dubito: qn ĩ multis aliis antiqs codicibus. ita ſcriptū repiatur: quoſ ut tu cęteriq;: q ĩ eos ĩciderit: ĩſpiciāt: rogo ne qs me falſa ſcripſiſſe arbitretur. VRS. Ego q oculis meis uidi: teſtimoniū phibere poſſum & tuā opinionē defendere. ABS. Id ut facias te oro & obſecro.

Quod ſecundum Priſcianum ſeptimuſdecimus & octauuſ
decimus & nonuſdecimus: dicendum ſit. non ut nunc omnes
ſere dicunt. Vrſellus.

Vid eſt aliud: ĩ quo dicis homines noſtri ſęculi a Pri
ſciani pręceptis &ueterum cõſuetudine diſſentire? AbSTE.
Neminem ex hiis: qui noſtra ętate uel doctiſſimi habiti ſũt.
reperi. qui non decimuſſeptimus: decimuſoctauus decimuſ-
nonus dicat. quom Priſcianus iubeat in his nominibus ordi-
nalibus minorem numerum maiori pręponendum eſſe. idq;
apud antiquos ſemper in uſu fuiſſe comperiam. VRSEllus.
Vbi Priſcianus hoc tradit? AbSTE. In libello de numeris
& ponderibus. VRSel. Audire aueo ipſum Priſcianum ſua
pręcepta referentem. ABS. Audi ergo poſt nomina numero
rum inquit naſcuntur ordinalia nomina. hęc inequaliter quidẽ
quantum aduocem primus & ſecundus: ęqualiter uero terci-
us. quartus. quintus. ſextus. ſeptimus octauus. nonus. deci-
mus. undecimus. duodecimus ab undecim & duodecim. Nã
reliqua ex utraq; parte declinantur. contra cõſuetudinem græ
corum uſq; ad nonumdecimum: ut tertiuſdecimus. quartuſ-
decimus. quintuſdecimus. ſextuſdecimus. ſeptimuſdecimus
octauuſdecimus. nonuſdecimus. uigeſimus. uigeſimuſprius
uigeſimuſſecundus. uigeſimuſtertius. uigeſimuſquartus. ui-
geſimuſquintus. uigeſimuſſextus. Sic omnes ſequentes uelut
imprimitiuis ad imitationẽ gręcorũ a uigeſimo & ſupra ma-
iori minorem addunt numero plerunq; undecim: duodecim
decem & duo: Ante decem uero minorem ponunt: quoniam
compoſita accipiuntur: & ſub uno accentu proferuntur. Nã
licet diſſoluta compoſitione diuerſis accentibus ea proferẽtes
mutare ordinem quomodo & apud gręcos & dicere decimus-

& ſeptimus pro ſeptimuſdecimus: &tertius & uigeſimus pro uigeſimuſtertius. Vde liquet: ꝙ ante uigeſimũ minor numerus maiorem præcedere debet: poſt uigeſimum uero ſequi niſi compoſitio fuerit diſſoluta. Hoc ipſe non modo pręcepit: ſed etiam ſequendi exemplum aliis oſtendit. Nam in primo libro artis ſuę dicit. Septimuſdecimus & octauuſdecimus de conſtructione: ſiue ordinatione partium orationis inter ſe in contextu orãtiõis eiuſdem. VRSEI. Quoniam animaduerti a te Priſcianũ ſolere reprehendi: an antiqui ita: ut Priſcianus pręcipit locuti ſint: diſcere cupio. ABSTE. Non modo priſcos illos: apud quos pura & perfecta latinitas erat: ſed etiam eos: qui diu poſt illos fuerunt: ſemper inuenio hoc modo locutos. VRSEI. Exemplis priſcorum contentus ero. ABS. Plynius ſuperior erit ne teſtis fide dignus? VRSEI. Quid ni: quem etiam librum de grammatica ſcripſiſſe conſtat? ABSTEmius. Hic ergo ita ſcribit libro primo naturalishiſtorię. Septimodecimo plante ſatiuarum. Octauodecimo natura frugum & cerealium: & ſtudia agricultoris. Hoc modo Diomedem gramaticum locutum inuenio. ubi artem metrorum ponit Horatii. Septimadecima ode ſupradictum metrum habet: & ſimiliter in utroq; genere ſcãditur. Velox amenum ſępe Lucretilem: octauadecima ode ſapphicum endecaſyllabum habet: ꝙ conſtat ſpondeo tribus coryambis: & pyrrhichio. Nullam uare ſacra uite prius ſeueris arborem. Deniq; ne in hac re tam euidenti longior ſim: neminem ex antiquis: modo librariorum in ſcitia deprauatus non eſſet: aliter locutum me inueniſſe ſum memor. VRSEI. Priſciani pręceptum ueterum adiunctum uſui facit: ne hac in re tibi amplius contradicere audeam. AbSTEmius. Satiſfactum ne ti-

bi a me putas? VRSEllus. Ita ut melius non poſſit. ABSTEMIVS. Bene habet.

Quod cotidie per c non quotidie per q ſcribendum ſit.

Vrſellus:

SI bene memini cotidie quoq; per c non quottidie per q ſcribendum reris: quom hac noſtra ętate omneſ fere quotidie ſcribere ſoleant. ABSTE. Eſt ut dicis. VRSEl. Rationem redde obſecro cur aliorum conſuetudinem non ſequeris? AbSTEmius. Ante noſtram ętatem: ut ex lectione librorũ percipere poſſumus: omnes fere cotidie p c ſcribebãt. At poſtq̃ Tortelius ſuam edidit orthographiam homines ętatis noſtrę eis ſęcuti doctrinam quotidie per q ſcribere cęperunt: q̃ non tam eius auctoritate: quã Quintiliani quem ille ſe habere profitetur auctorem: facere uidentur. VRSellus. Reprehendis igitur rem minime reprehenſione dignam. Cur enim eum ſequi non debemus: qui ſe Quintilianum habere dicit auctorem? AbSTEmius. Quod ſi oſtendero Quintilianum hoc non dicere. VRSellus. Facies: q̃ difficile credo: ut homo religioni additus mentiatur. ABſtemius. Nõ dicit hoc: ut nos fallat. Fuiſſet. n. amens: ſi putaſſet alios Quĩtilianum nunq̃ eſſe lecturos. VRSel. Cur ergo hoc ita temere pręcepit. AbSTe. Quia illũ hoc dicere putauit. ſed hunc oratorem male ab eo intellectum eſſe monſtrabo. Prius eius uerba ponã: deĩde Quintilianĩ: neq; a me Tortelliũ calũniatũ eẽ arbitretur. At quotidie p q ſequẽte u ante o & nõ cotidie cũ c idẽ Quintilianus nos ſcribere docuit. eo qđ ſit quot diebus utrũ Quĩtilianus hoc dicat tu ipſe iã poteris iudicare. ſic. n. libro prio oratoriarũ inſtitutionũ ait. Frigidio

ra his alia: ut q̃cq̃d c quartã haberet: ne ĩterrogare bis uideremur: & quotidie nõ cotidie ut ſit quot diebus. Verũ hęc iã ẽt ĩter ipſas ĩeptias euanuerũt. Quĩtiliãus his uerbis nõ tã ꝓbare q̃ reprobare uidetur opinionẽ eorũ q̃cq̃d p c ante ſecundũ q & quotidie p q ſcribẽda putauere. Dicit. n. hęc frigida eẽ: & ĩter ipſas ineptias euanuiſſe. Pręterea Marius uictorinus uir doctiſſimus in libello de orthographia aptius q̃ Quĩtilianuſ cotidie p c capitalẽ litterã ſcribere pręcepit. Q uãuis. n. inq̃t cocus a coquendo & quotidie a quoto & die deriuata ſint: p c nõ p q ſcribẽda ſũt. uides ne igitur q̃ clare: quãq; dilucide Victorinus iubeat cotidie p c eẽ ſcribendũ. q̃d idẽ licet obſcurius Fabius dicere uidetur. VR. SEI. Solebã in hac re Tortellium ſeq: & eo magis: q̃ Q uintilianũ hẽre uidebatur auctorẽ. ſed: ut dicis: & ego iã pręcipio: Q uintilianus uidetur ſentire contrariũ. Q uę. n. euanuerũt: amplius in uſu nõ ſunt. Accedit ad hoc Victorini ſententia: qui: ſi Quintilianus hoc uoluiſſet: nũq̃ cõtra tanti uiri ueniſſet opinionẽ. His adde antiquorũ ſcripturã: ĩ q̃bus: ut ais fere oĩbus ſemp cotidie p c notatũ repitur. ſed tñ adhuc ſcrupulus mihi reſtat: quẽ ut amoueas: te rogo habeo. n. locupletiſſimũ contra teſtẽ: cuius teſtimonium: ſi conuincere poteris: te fatebor hac in re eſſe uictorem. ABSTE. Hunc tuũ teſtem audire cupio. VRS. Seneca libellũ ꝓuerbiorũ edidit: in quo breuiſſimas ueterũ ſententias ſingulis concluſas uerſibus ſeruato per capitales uerſuũ litteras alphabeti ordĩe collegit. ABS. Quid tũ? VRS. In eo libello ĩ calce prouerbiorũ a littera q incipientiũ hę duę ſententię ſunt collocatę. Q uotidie damnatur: qui ſemper timet. Q uotidie eſt deterior poſterior dies. Sic igitur cotidie per c notaretur: has duas ſententias non inter ſententias

a.q.ſed a.c.incipientes poſuiſſet. Quare Seneca uidetur per hoc ſentire quotidie per.q.capitalem litteram ſcribendum eē. AbSTEmius. Vide quam temeraria ſit nonnullorum audacia:qui dum libros aliorum emendare uolūt:ſępe aliquid mutant:uel addunt:uel adimunt:quod aliena cōtaminat opera: Hęenim duę ſententię non a Seneca huic operi inſertę.ſed ab illo additę ſunt. In operibus enim Senecę impreſſis reperiuntur. In meo uero exemplari:quod ante hanc nouam imprimēdi artem:excriptum eſt:non habent ur. Ne autem me mentiri putes:librum inſpice. VRSEl. Nuſq̄ has inuenio. Quare tecū ſentiendum puto mi Abſtemii. Gratum tamē mihi feceris:ſi oſtenderis:quare cotidie:quum a quoto & die compoſitum ſit.q.&.u.ſuorum ſimplicium non retineat. AbSTE. Tanta eſt inter.c.&.q.affinitas:ut.q.in.c.mutari facile patiatur. Vnde in uetuſtis æreis tabulis:pequniam:quā nos pecuniā dicimus:inciſum repi:& ſequor ſecutus:& loquor locutus:& qui cuius aliqs alicuius faciunt:i quibus oībus.q.in.c. uidemus eſſe mutatum. Quod idem in cotidie eſſe factum quid mirum?& eo maxime quia dictiones non modo ex corrupto & integro:ſed ſępe ex duobus corruptis uideamus eſſe compoſitas. VRS. Amonuiſti nūc ex aio meo ita omnem ambiguitatem:ut neminem adeo pertinacē eſſe putē:qui non cotidie per.c.ſcribendum fateatur. ABSTE. Hoc ſi fecerint ab antiquorum ſcriptura & doctiſſimorum uirorum præceptis non diſcedent.

Quod antiqui Mediolanium dicebant cum i littera inter n & u ut in uetuſtis codicibus legitur. Vrſellus:

q Væ hactenus diſſeruiſti: & ſi a noſtri temporis conſuetudine abhorrere uideantur:ita tamen a te diſpu

rata

tata ſũt:ut ꝓbabilia haberi poſſint.Sed quo animo docti pa
riter & indocti audiẽt:ſi mediolanium:ut dicere ſoles:ſex ſyl
labarum apud antiquos fuiſſe perſuadere tentaueris?Quis te
non aſpernabitur?Quis nõ hoc durum: & aſperum auribus
ſonare dixerit?Quare pro meo ĩ te amore: te etiam atq; ẽt ro
go:ne iſtud amplius uerbum ex tuo ore procedat. ABSTE.
Ego mi Vrſelle nemini loquendi leges impono. Neminem
quero a cotidiana conſuetudine remouere. ſolum dixi:idq; ꝑ-
petuo dicam Mediolanium apud antiquos ſex ſyllabarũ di-
ctionem fuiſſe.i.q; ante.n.habuiſſe:quod non ſolum græco-
rum:ut Strabonis:Stephani:Ptolemęi:uerum etiam latino-
rum codicum ſcriptura probari poteſt.ſunt in hac huius no-
ſtri clariſſimi Ducis Bibliotheca tres ptolemęi codices græci:
in quibus :non repio eſſe ſcriptum.
Strabo quoq; & Stephanus gręci auctores ea-
dem utuntur ſcriptura. VRſel. Quid gręcorum uteris exẽ
plis:quom de latinis agitur dictionibus?ABſte. Quia ſi no
ſtri antiqui mediolanum dixiſſent: Gręci nõ
in ſuam conuertiſſent linguam:quod a nemine eorũ
factum eſſe reperio. VRſel. Exemplis latinorum hoc mihi
ꝓbari uellem.Nam qui gręce ſciunt:fortaſſe hoc tibi credent
cęteri uero nequaquam. ABſtemius. Nõne dixi hoc etiã anti
qua latinorum ſcriptura poſſe probari?VRſel. Miror pluri
mũ apud ueteres latinos in uſu fuiſſe mediolaniũ. AbSTE.
Quid ſi oſtendero duos uetuſtos codices: in quibus nuſq̃
niſi mediolanium ſex ſyllabarum dictionẽ cõperies. VRſel.
Tum me tibi aſſentiri erit neceſſe:profer iſtos tuos carioſos
libros. AbSTE. Profero.lege:uel hunc:uel illum: ſiue poti
us utrunq;. VRſel. Hi ſunt Valerius & Oroſius: quorum
ſcriptura pauloante Carthaginienſes ab antiquis ſcriptũ fuiſ

ſe probaſti. ABſte. Ita eſt: Nõne ob eorũ uetuſtatem digni
uidentur fide? VR ſel. Digniſſimi. Nam ſi in ſenibus fides eſt
in his debet eſſe maxima: qui tam longam ętatem uixerũt: ut
auctorum ſuorum manu ſcripti uideri poſſint. AbSTE. Si
his duobus latinis teſtibus cõtentus non es Anconē perge ad
eũ codicem confeſſionum Auguſtini de quo ſupiorius mētio
nem feci ubi pluribus in locis mediolanium ſcriptum inueni-
es. VR ſel. Malo tibi credere: q̃ illuc nũc proficiſci: Negocia
enim ſunt mihi. AbSTE. Sapienter facis qui pręceptori ma
uis credere: q̃ tam longe itineris laborem nũc aſſumere.

Quod apud Lucanum iunctus iſapis iſauro non ſapis
legendum ſit. Vrſellus.

q Vom omneſ Lucani codices impreſſi multiq; etiam
alii ante hanc nouam imprimendorum librorum ar
tem quę noſtra ętate inuenta eſt: manu excripti hũc
uerſum ita habeant cruſtuniũq; rapax: & iunctus ſapis iſauro
tu tamē iſapis legendũ dicis: quare opinionis tuę rõnem mihi
reddi uellem: ni tibi graue moleſtũq; eēt: AbSTE. In hac re
ꝓbanda nullam aliã rõnē reddere poſſumus: niſi ueterum co
dicũ auctoritatem: gręcorũq; opinionem. Ante omnia: ut ita
credere inciperem: fecit codex meus Lucani uetuſtus: ĩ quo &
iunctuſ iſapis iſauro legitur: deĩde alius: quē bononię uidi ita
ueterem: ut pene carie conſumptus eſſet: inquo eadē erat ſcri-
ptura. VR ſel. Tuũ mihi inſpiciundũ oſtēde. AbSTE: In
ſpice lege hunc uerſum in ſecũdo pharſalię: Eſt ne ita ſcriptus
ut dico. VR ſel. Eſt. ABSTE. Iam ne didiciſti me non ſole
re mentiri? VR ſel. Nõ ideo librũ hũc inſpiciundũ petii: qͣ
tibi fidē nõ haberem. quē ſemp ueridicũ eē cognoui: ſed ut iu
rare liquido ualerem me oculis ꝓpriis hanc ſcripturã aliqnan

do uidiſſe. AbSTE. Iuſtã cãm affers. Deinde ut hoc ita cre derem me impulit Strabonis ſcriptoris diligentiſſimi aucto-ritas: qui libro ſuę geographię quinto hunc fluuium haud lõge a Cęſena fluentem iſapin appellat. VRſel. Plynius tamẽ ſapin eum nũcupat. Itidem boccatius i libro de fluminibus. AbSTE. Plynius adeo mendoſus & corrptus ẽ tporũ cul pa: ut in hoc eum ſequi nõ debeamus. nec dubito: quin i emẽdatis illius exẽplaribus iſapis repiatur: boccatio uero: quom ea fuerit ętate: qua latina lingua plena erat erroribus: credẽdũ nõ puto. Credibile eſt. n. ex mẽdoſis Lucani Pliniiq; exemplaribus accepiſſe. VRſel. Exiſtias ne hanc boccatii erroris cãm fuiſſe? AbSTE. Prorſus ita exiſtimo. VRſel. Tot mendis alios quoq; auctores refertos oſtẽdiſti: ut facile me ad credendũ inducas: hunc quoq; in hac parte eẽ mẽdoſum: quom a Gręcorum: & uetuſta latinorum codicum ſcriptura diſcordet. AbSTE. Profecto ita eſt.

Notatur error in omnibus fere Valerii: Lactantii: Flori: Soliniq; exemplaribus inquibus Aetnam pro ennam ſuppoſitũ quaſi ſemper inuenies. Vrſellus.

q Vom hęc noſtra patrumq; noſtrorũ ætas uiros pro duxerit ingenio & doctrina pręſtantes: qui e latina lingua barbariem pene oẽm eliminauerint: & ultra ſauromatas: & oceanum glacialem fugauerit: unde eſt: quod adhuc eã multis dicis maculis cõtaminatã? AbSTe. Vt ſegetes malis herbis internatis nõ ita purgari poſſunt: quin aliqd malorum gramirium ſuperſit: ita lingua romana Gotis: uuãdalis: hunnis lõgobardiſq; oli italiã poſſidentibus: ita barbaris uocibus oppleta fuit: ut q̃uis aliq noſtra: patrũq; noſtrorũ tẽpeſtate eã barbarie emũdare cõati ſint: nõ tñ oĩno potuerũt. Supſũt adhuc multe barbarę dictiões: q̃s uiri eruditi ſuo

dii

ſtudio & diligentia tollent: & linguam noſtram ab interitu uī-
dicabunt. ſunt tamen nonnulli errores : quos magni induxe-
runt uiri: in quibus extirpandis maiori labore opus erit: facili
us enim ex agris filicem: q̄ ex mortalium animis hos poteris
euellere. Alte enim radices egerūt multiq; pro eis haud ſecus
quam pro uita & ſanguine certant. Verum eſt illud iam tritū
ſermone prouerbiū. Nullū errorē eo eſſe peiorē: quem docti
faciunt uiri. VR ſel. Quhorſum hęc? ABſte. Quia inter-
rogabas unde latina lingua ſcatebat erroribus. ſępe uerborū
ſimilitudo etiam uiros doctos facit errare. Audiſti ne aetnam
mōtem eſſe ſicilię globos flāmarū uomere ſolitum? VR ſel.
Milies audiui: & legi. nec quēquam ita parum eruditū eē ar-
bitror: Cui ſit iſtud ignotum. ABſte. In eius aſcenſu eiuſdē
nominis oppidulum ē: qđ montem aſcenſuros excipit: atque
tranſmittit. In eadem inſula circa medium urbs eſt Enna no-
mine edito in loco. & undiq; pręcipiti ſita: & a ſyracuſanis cō-
dita: quę umbilicus ſicilię dicitur. Hæc īminet circūſtantibuſ
campis: ubertate & florū uarietate cōſpicuis. Vnde Solinus
ſcribit: cāpus ennēſis in floribus ſemp: & oī uernus die. Tan
tam eſſe in his locis fragrantiā: quę ex florum frequentia alat:
tradiderunt: ut ſagaces canes ſenſu careant odorādi: naturam
ſenſus florum odore uincente. Hinc raptam a Plutone Pro-
ſerpinam Cereris filiā dixit antquitas: dū cum Diana & Mi-
nerua flores legeret in pratis. haud procul eſt foramen pręgrā
de longe ſub terram penetrans: per quod fabulantur raptam
proſerpinam curru a Plutōe ad inferos eē deductā. Propterea
in hac urbe Cereris ſacra mira celebritate fiebant: unde roma
nos ea uexiſſe teſtis eſt Valerius atq; Lactantius. De fertilita
te huius urbis ſic Ouidius ſcribit in faſtis. Grata domus

Cereri multas ea poſſidet urbes. In quibus eſt culto fertilis enna ſolo. Claudianus in libello de raptu proſerpinę eam pa rentem florũ uocat: ab eorum ubertate. Viderat herboſo ſa crum de uertice uulgus Enna parens florum: Specus & rapinam ſilius ſic deſcribit italicus:

Enna deum lucis ſacram dedit ardua dextram.
Hic ſpecus ingentem laxans telluris hiatum.
Cæcum iter ad manes tenebroſo limine pandit.
Qua nouus ignotas hymenæus uenit in oras.
Hac ſtygius quondam ſtimulante cupidine rector
Auſus audire diem: męſtoq; acheronte relicto
Illicitas egit currum per inania terras.
Tum rapta pręceps ennęa uirgine ceſſit.
Attonitos cęli uiſu: lucemq; pauentes
In ſtyga rurſus equos: & pręd am condidit umbris.

Bellorũ quoq; ſeruiliũ incẽdia hãc urbẽ maxīe clarã reddide rũt. Nã quom munita admodũ eēt: ingẽſq; fugitiuorũ nume rus in eã cõfugiſſet: quos eunus ſyrus phanatico furore ſimu lato ad libertatẽ & arma q̃ſi diuīo nutu cõcitarat: quoſq; Per pẽna romanorũ impator uictos pſeq̄batur: hic tãdẽ obſeſſuſ fame q̃ſi peſte cõſumptus ẽ. ſi qd latronũ relictũ ĩ manus ro manorũ puenit: cõpedibus & cathenis iunctũ: & crucibus affi xũ meritas pęnas dedit. huius urbis meminere apud gręcos Stephanus & Ptolemæus. Strabo quoq; de hac ita ſcr ibit. intra īſulã ẽ enna modicis quidẽ poſſeſſa inquilinis ſup collẽ iacẽs: inq̃ ſacra cereri ędes ẽ. Ea mõtanas amplectitur planiti es totas arabideſ. Eunus cũ fugitiuis obſidiōe preſſuſ: illã prę cipuis affecit cladibus uixq; tandẽ a romāis euulſi ſunt. Eadẽ mala ppeſſi catinẽſes: & Tauromenitãi: alii q̃ cõplures. Apud

hos ſcriptores oẽs enna non Aetna reperitur. Similiter apud Ouidiũ: Siliũ & Claudianum: quorũ uerſus pauloante a me adducti ſunt. VR ſel. At apud Valeriũ: Lactantium: Florũ & Solinũ ſp aetnam nõ ennã me legiſſe ſum memor. ABS. In mẽdoſis fortaſſe codicibus. VR ſel. Immo in ĩpreſſis emẽdatis a doctiſſimis uiris: quos impreſſores ad correctionẽ librorũ magna mercede cõduxerãt. ABS. Ego quoq; hos auctores impreſſos eodem mõ corruptos nõ correctos uidi. Nõne pauloante dicebam ẽt a doctis uiris: interdũ libros ſolere corrumpi: q putãtes ſe auctores emendare cõtaminãt. Teſtis ſit hęc dictio: quę quom in oĩbus gręcis codicibus: & latinis uetuſtis exẽplaribus enna repiatur: a recognitoribus noſtris aetna pro enna ſuppoſitum eſt. Si qui mihi nõ credũt Strabonẽ: Ptolemęũ: Stephanũq; euoluãt: qbus quoq; ſi parũ fidei adhibeãt: uetuſta & emẽdata ualerii: lactantii: Flori Soliniq; exẽplaria cõſulant: in qbus ut dixi: ſcriptũ eẽ compient. Valerius meus: cuius ſępe feci mẽtionẽ uetuſtis admodũ: & ex trãſalpina allatus gallia ita dicit Cereri quequã more gręco uenerari inſtituerãt: ſacerdotẽ a uelia: quom id oppidũ nõ dũ ciuitatis accepiſſet nomẽ: chalcitanã peterẽt: uel ut alii dicũt caliphoenam: ne decę uetuſtis ritibus perita deeſſet antiſtes: cuius quom ĩ urbe pulcherrimũ templũ haberẽt. gracchano tumultu pollutũ. moniti ſibyllinis libris. ut uetuſtiſſimã cererẽ placarẽt. Ennã quoniã ſacra eius inde orta credebãt. xv. uiros ad eã propitiandã miſerũt. Eandẽ litteraturã in exẽplaribus nõ multũ uetuſtis fuiſſe aĩaduerti. Sed raſam ab iiſ. qui libros ſe emẽdare putantes aetnam ꝓ ennam fecerũt. Lactantius quoq; firmianus libro ſecundo diuinarũ inſtitutionũ. ita ſcriptũ reliquit. De cerere uel catinẽſi uel ennẽſi. quarũ alterius tanta

fuit religio ut adire tēpli eius ſecreta penetralia uiris nefas eēt alterius antiqtas tāta fuit. ut oēs hiſtorię loquātur ipſam deā fruges in ennę ſolo primū repiſſe. filiāq; eius uirginē ex eodē loco raptam. Deniq; gracchanis temporibus turbata re pu. & ſeditiōibus & oſtētis. quom reptum eēt in ſybillinis libris antiqſſimam cererē debere placari legati ſunt ennā miſſi. Noui tamen correctores uel ut uerius dicam corruptores ennam delentes aetnam fecerūt. quom in uetuſtis exēplaribus ennenſis: enne. & ennam legerim. Apud Solinū quoq; in exemplaribus impreſſiſ campus ętnenſis legitur. quam ego uiderim in duobus ante artem impreſſioriā manu deſcriptis cāpus ennenſis: Oroſiuſ ille. quem totienſ adduxi. ut ueterum conſuetudinē probarem. Cuiq; ꝓ eius uetuſtate indubitatam adhibeo fidē dicit. Tauromenium & ennam firmiſſima fugitiuorum refugia bello recepit. Impreſſores autem aetnam pro ennā fecere: hiſtoricum deprauantes: dum eum corrigere ſe putarent. Idē inuenies in floro. Nam exemplaria manu deſcripta fere oīa ennam habent quod ſecus in impreſſis inuenies. VRſellus. Valerii: Solini: & Lactantii exemplaria & maxime impreſſa corrupta eſſe non inficior. Sed uide ne Oroſius ille tuus: cui pro ſua uetuſtate ita credendum putas: magis corruptus quā qui impreſſi ſunt reperiatur? ABSTEmius. Quam ob rem. VRſellus. Quia puto fugitiuos illos apud ętnam potius mōtem q̄ ennam illam tuam obſeſſos fuiſſe? AbSTEmius. Cur hoc ita opinaris: quom Strabo clare dicat illos ennę oppreſſos dediſſe pęnas. Cui Oroſius ille uetuſtus aſtipulatur: VRſel. Quoniā Lucanus libro prīo pharſalię apud aetnā Sicilię montem bella ſeruilia geſta ſignificare uidetur: dicēs.

Et ardenti ſeruilia bella ſub aetna. Per aetnam aūt ardentē nil aliud q̄ montem ſignificari puto qui flāmarū globos emittit. ABſte. Alius diceret hoc dictū eē a Lucano p errorē: quom uideret tot clariſſimos ſcriptores eiuſ ſentētie refragari. & prę cipue Strabonē: qui uult Cereris ędē & fugitiuorū cladē ī Enna urbe fuiſſe. VRſel. Tu aūt hūc uerſū qualiter interpretaberis? ABſte. Dicā eum librariorum uitiatum in ſcitia: qui ardenti etna pro Enna ferere. VRſel. Quid ꝙ ardētem Aetna appellat. Nōne ob hoc mōtem ipſum. uel opidulū in eo ſitum deſignare uidetur. Ennam aūt illam tuam quo mō ardētē poteris dicere: quom illinc nulli ignes erūpere dicātur.

ABſte. Non dicā Ennam ardentē: quia terra illa ignibus flagret: ſed pp incendia bellorum: ut apud inſignē poetā reliquias troia ex ardente receptas. & flāmis Aſiā ferroq; cadētē.

VRſel. Quid ꝙ codices oēs non mō īpreſſi. uerum etiam deſcripti: & quantum uis uetuſti ardenti ætna hēnt? ABſte. Si mēdum hoc in loco eſſe non putas. dicā poetam uſum eſſe tropo Synecdoche: qui fit: aut quom partem a toto ſignificamus: ut apud Virgilium libro primo æneidos ingens a uertice pōtus. In puppim ferit: nō enī totum pelagus nauē pcuſſit æneę: ſed pars quedā pelagi ideſt fluctus. aut quom a parte totum ītelligi uolumus: ut apud Terētium o lepidum caput. a capite enī totum hominē ſignificauit. ſic in hoc loco lucanus p Aetnā totum deſignauit īſulam Nā ut ſcribit florus quom Eunus illo ſimulato furore. xl. milium āplius feciſſet exercitum caſtella: uicos: oppida miſerabili direptione uaſtauit: cepitq; multorum caſtra pretorum. Quare fugitiuorum rabies nō in unius tātum urbis: ſed in totius īſule mala graſſata eſt. VRſel. Si Enna urbs in medio inſule ſuper mōtē ſita eſt: neceſſe eſt ſuper Aetnam montē eſſe conſtructam.

ABSTE. Quare? VR ſel. Quia hic mons quoq; ī medio inſulę ē collocatus. AbSTE. Quis ē auctor huius opinionis. VR ſel. Boccatius in libro de mōtibus. ſcribit. n. q̄ ætna mons in medio ſicilię ē. AbSTE. Hic quoq; nominū ſimilitudine direptus ē. Aetna. n. mons cū eiuſdē noīs oppidulo lōge diſtat ab enna. Enna. n. in medio ē inſulę. unde umbilicus ſicilię dicitur. quā hodie annam uulguſ appellat. ubi qui regiſ locū tenet: ob loci cōmoditatem totius inſulę ſolet cōuētum habere. Aetnam uero haud longe a mari eē teſtis eſt Virgilius libro tercio ęneidos. Portus ab acceſſu uentorū in motus: & ingēs ipſe: ſed horrificis iuxta tonat aetna ruinis. Si enim: ut dicit poeta: eſt iuxta portum ī medio inſulæ eē nō pōt. Strabo quoq; inquit. Imminet aūt aetna magis euripo & littori catanēſi: Quin tyrrheno pelago quoq;: & lipantanis inſulis. Si imminet littori: quomō in medio eſt ſiciliç. huc adde: q̄ legitur ſępe incēdium ętnenſe Catinā urbem maritimam: cui incumbit oppreſſiſſe. Si aūt mons in medio eēt inſulę: q̄ tanta ui ęſtuare poſſet. ut ad Catinam uſq; eruptaret incendiū? Scimus. n. hanc inſulam eē ingentē: & triāgularem: mediūq; eius multum ab extremis diſtare. VR ſel. Ita neceſſe eſt. ſed credis ne boccatium uirum diligentē: & pſpicacis ingenii: quom opus de montibus ſcriberet: multoſq; codices uolueret: qua in pte inſulę hic mons eſſet ignoraſſe. ABſte. Credo eum: ut ſupradixi: ea quę eſt inter ennam & aetnam ſimilitudine eē deceptum: ut eos qui Valerium: lactantium: Florum Solinum corrupere: dō hos auctores emēdare ſe putarēt. VR ſel. Tot ratiōībus me premis: ut uictum me fateri neceſſe ſit. tibiq; aſſentiri ennam urbem eam eſſe: in qua templum cereris fuit uetuſtiſſimum. ubi dea pręcipua ueneratione colebatur: ad quā

propitiandam. xv. uiros legatos miſerē romani. Eandemq; eſ ſe urbem ubi fugitiuorum obſeſſus exercitus: ingenti fuit fame conſumptus. multūq; eam ab aetna mōte diſtare. quom mons littori adiaceat catanenſi: Enna uero in medio ſit inſulę conſtituta. Si igitur ſaltem aliquā ptem huius belli ſub aetna monte geſtam fuiſſe monſtrares: a qua ſynecdochicos totum bellū ſignificari poſſet: omni me ſcrupulo liberares. Tunc. n. uere crederem lucanum ab hac belli pte totius belli mala oſtē dere uoluiſſe. ABſte. Si memor es: hoc ē iam ante monſtratum. Dictum eſt. n. Catanam urbem maritimā: quę magnis huius belli cladibus afflicta eſt: ſub aetna monte cōſtructam Si igitur Catana huic ſubiacet monti: quid obſtat: quin lucanus de eius calamitatibus intellexerit: quom ait. & ardenti ſeruilia bella ſub aetna. VRſel. Iam intelligo profecto hoc arbitror lucanum intelligere uoluiſſe. Nam quom hęc ciuitas maxima ex hoc bella mala ptulerit: p hanc partem totū bellū ſeruile uoluit deſignare. ABſte. Iam ne tibi ſatiſfactum eſt? VRſel. Ita ut melius non poſſit. ABſte. At mihi ipſi nondum ſatiſfeci. VRſel. Quāobrem? ABſte. Quia bellum illud ſeruile ab euno cōcitatū huic loco nō uidetur conuenire. VRſel. Quare? ABſte. Dicam. Nam quom lucanus deteſtatis bellis ciuilibus dicat: ſi alia uia nō erat: ut Nero perueniret ad imperium: niſi per bella ciuilia prius per Iulium Cęſarem: deinde p Auguſtum geſta: nō eſſe dolendum: quoniam tot bellorum mala poterant tanto principe compenſari: quid fuit opus bellum ſeruile ab euno motum cōmemorare? Per bella ciuilia prius Cęſar: deinde Auguſtus peruenit ad orbis imperium: a quibus Nero traxit originem: ut ſcribit Suetonius dicēs. Progenies Cęſarum in Nerone defecit. Si enim Cęſar & Octauius bella ciuilia non geſſiſſent: imperium arripe-

re:& poſteris ſius tradere non potuiſſent. Vnde nec ipſe Nero principatum eſſet aſſecutus. Bellum autem ſeruile. Euno duce diu ante Cęſarem geſtũ: quid Neroni cõferre potuit ad impiũ? VRS. Quare ergo illud iter bella ciuilia cõnumerauit? Nam qui in lucanum fecere cõmentarios: a poeta id bellũ ſignificari uolunt. ABſte. Immo ſi bene inſpiciamus: bellũ ciuile: quod Auguſtus Cęſar aduerſus ſextum Pompeium. Cn. filium geſſit: per hęc ſeruilia bella reperiemus intelligi. Lucanus enim enumeratis tribus maximis ciuilibus geſtis p Cęſarem in Theſſalia contra Cn. Pompeium. in aphrica contra Scipionem in Hiſpania contra filios Pompeii magni: uenit ad ea: quę auguſtus geſſit Peruſię contra. L. Antonium: Mutinę contra. M. Antonium: in ſinu ambracio contra eundẽ: demũ dicit de iis: quę in ſicilia aduerſus ſextum Cn. Pompeii filium fecit. VR ſel. Cur hęc bella ſeruilia nuncupauit? ABſte. Quia ſextus ſeruis maxime ad hęc uſus eſt bella. Neque enim credibile eſt lucanũ enumeratis cęteris ciuilibus bellis a Iulio Cęſare & Auguſto geſtis hęc omiſiſſe: quę omniũ fuere periculoſiſſima. Quod autem de bellis tantum ciuilibus poeta loquatur: uerſus ille declarat multũ Roma tamen debes ciuilibus armis ꝙ tibi res acta eſt. VR ſellus. Vt dicis eſt ꝓfecto. Quare in ſententiam tuam concedo.

Cõmendat Abſtemius Vrſelli ingenium atq; doctrinam
eumq; ad humanitatis ſtudia hortatur.

p Ergratum mihi eſt: ꝙ opinionibus meis aſſenſus es
has.n.rationes meas non ſolum ueras: uerum etiã
ita ueriſimiles & probabiles exiſtimabam. ut nemo
adeo acutus & doctus eſſet: qui eas audiens: non facile ſtatim
que mihi aſſentiretur. ſed tu licet adoleſcentulus adeo acriter
& erudite contra auſus es dicere: ut aliorum iudicium refor-
midem: teq; ſiquid ueri mens augurat: autumem in doctiſſi-
mum uirum euaſurum. Quare ꝓ meo in te amore: & ſũma
beniuolentia te hortor: licet non ſit opus calcaria ſubdere ſua
ſponte currenti: ne ab inceptis ſtudiis deſiſtas: quibus te natu
ra aptum idoneum quæ procreauit. Nam quãuis alia ſint ſtu
dia magis fortaſſe lucroſa: debemus tamẽ naturam ſequi du
cem: & quibus artibus ac exercitiis nos aptiores fecit: hiis oĩ
cura ac diligentia inuigilare. VRſel. Ego mi pręceptor quã-
tum potero per indulgentiam parentis. qui tamen me ad lu-
cra hortatur: cõſilium tuum ſequar: & licet doloſi ſpes nũmi
me interdum ab his dulcibus abducat ſtudiis non tamen oi-
no ea deſeram: pręſertim ſi interdum me huiuſmodi diſputa
tionibus per te excitari & iuuari ſenſero. Multa enim alia ad-
huc reſtant: in quibus te lõge ab aliorum uſu & opinionibus
diſſentire cognoui: quę ut mecum cõferas: a te uehementer pe
to. ABſte. Laudo pronam ad hęc ſtudia uoluntatem tuam:
ut que ea nõ deſeras te rogo. Non inficior plurima adhuc ſu-
peſſe: in quibus trita aliorum ueſtigia non ſequor. Verum ci-
uitates de me querũtur: quod opus: quod de eis incęperam:
harum rerum gratia intermiſerim. Quare huius modi diſpu
tatiões in alia ſunt tempora differendę. VRſel. Nolo ꝑ me

aliquod cõmodum remorari tuũ: & eo magis: quia ſpo opus iſtud de ciuitatibus nõ minus mihi: q̃ hoc eẽ ꝓfuturũ. Vale ergo: & per ciuitates tuas uagare: Quæ quom ſurgens Vrſellus dixiſſet abſeeſſit.

Robertus Vrſus Arimineñ. Lodouico Odaxio patauino. S.

Vtilis eſt nimium nouus hic Lodouice libellus:
Perlege: iurabis tu quoq; doctus idem.
Plurimus hinc pridem procul improbus exulat error:
Multorum errores pellere quid melius?
Clarus ab impreſſo laurens Abſtemius ære.
Pręmia curarum iam dinturna feret.
Paruum opus eſt uideo: nunq̃ hoc tibi iure negarim
Parua ſed interdum ſcis precioſa magis.
Omnia rimatur: ueſtigat & omnia: donec
Errorum pulſis ſis data lux tenebris.
Soluere haud aliter uerus: ſi uiueret auctor:
Tornatos uel qui ſeruat & archetypos.
Annales confert: uates quoq; comparat ipſos
Vatibus: & certis tempora temporibus.
Vnum præ cunctis longe eſt operoſius illud:
Quod ſine bile tumet: quod ſine dente premit.

Lodouicus Odaxius patauinuſ: Roberto Vrſo Arimineñ. S.

Num miror Abſtemi noſtri me gloria tangit:
Num uir is eſt minimo iunctus amore mihi?
Num tu de cunctis Roberte ſodalibus unus
Laurentem debes tollere ad aſtra tuum?
Debebam eximiis meritis: uirtutibus amplis:
Debebam & multum nobilis urſe tibi

Acceſſit cumulus noſtro non ſegnis amori:
Quod te laurentis tam pia cura mouet
At mihi uel primę ueniunt hoc nomine partes.
Et laudes a me flagitat ille ſuas:
Seu facile ingenium: ſeu manſuetiſſima morum.
Gratia: ſiue homini Pallas amica ſubit.
Hoc alii norunt: quod tu Roberte fateris
Hoc amat. hoc inq̄ docta caterua probat.
Non tantum impreſſo clarus remeabit abere.
Quantum illi tulerit plebs ſtudioſa decus:
Premia curarum referet condigna ſuarum:
Nobilium quę diu uiuet in ore uirum.

Iacobus copinus ad lectorem.

Quanta ſit eximii uirtus interpretis ecce
Vtilis oſtentat dulce laboris opus.
Quod latet hiſtoriis ſacroq; poemate laurens
Expulſa'ad ſenſus nocte reduxit iter.
Qui cupis errores obſcuros pellere librum
Qui lucem cęcis reddere nouit eme.

Ioannes Angelus ariminenſis ad lectorem.

Qui cupis aonii fontis guſtare liquores:
Viſere pipleum: pieriumq; gregem
Hunc lege: qui ſoluit. uelut ante enigmata phœbus
Errata: & latię crimina nexa lyræ
Sentibus ut latum ſertis dedit undiq; callem:
Laurens ſic capiti laurea ſerta dabit.

Laurentio Abſtemio maceratenſi Franciſcus Vbertus Cęſenas gaudere ſemper.

Non ego nunc primum: qui ſis doctiſſime laurens
Te noui dudum hoc nam mihi noſſe datum eſt.

Tu ſtudio ingenioqꝫ uales:tu ſcripta uirorum
Scrutaris uerſans nocte dieqꝫ frequens:
Hoc opus indicio eſt:aperis tu obſcura locorum
Claraqꝫ ſit nobis lux facis ad tenebras.
Tu cenſor ueterum libros ſint ſi modo iuſti
Ire ſub examen iuſtior uſqꝫ facis.
Corrigis annales:emendas tempora:nequid
Deſit clara ipſo ſint mage ſole facis.
Debeat ergo tibi(quiſnam inficiator adibit)
Atqꝫ patrem uocitet te ſtudioſa cohors.
Scrutator ueterum:correctorqꝫ optime auorum
Linor edax noceat ni modo plura dabis.

Alexandri philomeni lugenſis epigramma:

Noſtra tuo debet Laurenti lingua libello
Cognita qui paucis uix bene multa docet.
Errores paſſim uarios emendat:& illa
Sedulus inſtaurat quæ latuere diu.
Viue igitur fęlix:& profectura latinis
Plura labor tantus ne grauet:ede precor.

Domicus Palladius ſoranus ad ſtudioſos.

Pactoli aut hermi ſapiens nec munera mallet:
Fluminis auriferi nec precioſa tagi:
Quam ueterum ſenſus:obſcuraqꝫ dicta reſolui:
Quicquid & in uerbis durius eſſe poteſt.
Ecce tibi Abſtemius quędam ſtudioſa iuuentus
Edidit e phębi quę tulit arte ſinu.
Lętari poteris:non intellecta fuere
Quę tibi:ſub paruo codice aperta leges.

BIBLIOTHÈQUE DE LA VILLE LYON 1898

Venetiis per Bernardinum Benalium.